

”Livet är så kort att man inte har tid att ta det lugnt”

En kvalitativ studie om finlandssvenska ungdomars vardag i Helsingfors

- Ett kosmopolitiskt perspektiv

Ulrika Andersson

Pro gradu-avhandling

Socialt arbete

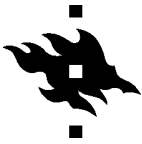
Statsvetenskapliga fakulteten

Helsingfors universitet

Handledare: Ilse Julkunen

& Marjaana Seppänen

01/2019

Tiedekunta/Osasto Fakultet/Sektion – Faculty Statsvetenskapliga fakulteten vid Helsingfors universitet		Laitos/Institution– Department Institutionen för socialvetenskap
Tekijä/Författare – Author		
Työn nimi / Arbetets titel – Title ”Livet är så kort att man inte har tid att ta det lugnt”. En kvalitativ studie om finlandssvenska ungdomars vardag i Helsingfors – Ett kosmopolitiskt perspektiv.		
Oppiaine /Läroämne – Subject Ulrika Andersson		
Työn laji/Arbetets art – Level Socialt arbete	Aika/Datum – Month and year 01 / 2019	Sivumäärä/ Sidoantal – Number of pages 70 (65 + 5)
Tiivistelmä/Referat – Abstract		
<p>Ungas vardag är ett återkommande forskningsområde inom socialt arbete. Enligt tidigare forskning definieras ungas vardag av balansen mellan skola och fritid, där ungas fritid i sin tur består av mediaaktivitet, hobbyn, socialt liv och gymnastik. Ämnet diskuteras även i samhällsdebatten, där man bl.a. uppmärksammar att dagens ungdomar upplever en stor press i det vardagliga livet. Syftet med föreliggande pro gradu-avhandling är att ur ett holistiskt perspektiv studera hur finlandssvenska ungdomar i Helsingfors beskriver sin vardag. Det holistiska perspektivet utgår från att vardagen även påverkas av hur unga lever i relation med andra tillstånd och trender i samhället, utöver återkommande rutiner och program. Ett kosmopolitiskt perspektiv används för att bredda begreppet vardag genom att inkludera det samtida samhället. Det samtida samhället inbegriper ur det kosmopolitiska perspektivet bl.a. att gränser som tidigare varit tydliga håller på att luckras upp. I och med att tidigare frånskilda element nu lever parallellt och tillsammans med varandra behövs det kosmopolitiska perspektivet för att förstå ungas vardagliga kontext.</p> <p>Forskningsfrågorna är 1. Hurdana vardagsrutiner har finlandssvenska ungdomar i Helsingfors? och 2. Hur kan ungdomarnas vardag förstås ur ett kosmopolitiskt perspektiv? Att studera hur ungas vardag ser ut är nödvändigt inom socialt arbete för att öka förståelsen kring den kontext unga lever i. Intresset ligger i att se hur finlandssvenska ungas vardag ser ut samt hurdan insyn det kosmopolitiska perspektivet ger i ungas vardag. Materialet består av 8 transkriberade intervjuer med ungdomar som vid intervjutillfället varit 15–16 år gamla och gått i finlandssvensk skola i Helsingfors. Materialet är insamlat i samband med forskningsprojektet De unga i tiden som Nuorisotutkimusseura genomför. Som analysmetod används kvalitativ innehållsanalys.</p> <p>Resultaten ger fyra exempel på hur ungdomarna strukturerar sin vardag: (1) enligt träningsdagar och träningsfria dagar, (2) vardagsrutinerna regleras av föräldrar, (3) rutinerna regleras av träningstiden och (4) träningen nämns som en hobby. Vardagsrutinerna har sammanställts i vardagsscheman. Resultaten tyder på en skillnad i hur unga definierar träning och hobby, där träningen definieras som strukturerad och innehåller mera plikter än hobbyn. Hobbyn ses av ungdomarna som ett fritt element där de har möjlighet att välja vad de vill. Överlag kretsar ungas vardagsrutiner kring fyra återkommande element: hemmet, skolan, fritid (som inbegriper hobbyn och socialt liv) och träning. Resultaten pekar också på att det sociala livet hos unga som tränar 6–7 ggr/v. blir åsidosatt p.g.a. träning och andra vardagliga plikter.</p> <p>Den kosmopolitiska insynen presenteras med hjälp av kosmopolitiska dyader. I resultaten definieras tre dyader; (1) känslan av Gemenskap–Utanförskap, (2) uppfattningen om Vi –De och (3) uppfattningen om det Traditionella–det Gränslösa. Dyaden Gemenskap–Utanförskap hänvisar främst till en form av trivsel i olika vardagssituationer. Dyaden Vi–De förekommer ofta på vardagliga, offentliga platser där olika sociala grupper möter varandra. Uppfattningen om det Traditionella–det Gränslösa identifieras utgående från ungdomarnas framtidsplaner. Ur ett traditionellt perspektiv vill ungdomarna bilda familj och upplever att utbildning är viktigt för karriären samt att strävan efter ett gott liv är befintlig. Det gränslösa representeras av ungas önskan och möjlighet att röra sig över internationella gränser, samt karriärsrelaterade drömmar som inte påverkas av realistiskt tänkande. Ur resultaten framkommer också en övergripande dyad; Vardagsrutiner–det Föränderliga. Vardagen är det automatiska och traditionella, medan det Föränderliga representeras av framtiden och viljan att vara modern. Båda polerna behövs och finns i ungdomarnas vardagliga liv. Dessa poler samverkar med varandra och beskriver hur unga i vardagen gör val i hopp om en god framtid.</p> <p>Dyaderna belyser hur ungdomarna upplever båda polerna i vardagen och också pendlar mellan dessa poler. Det innebär att ungdomen inte statiskt definierar sig själv i en viss position, utan att positionen varierar beroende på t.ex. miljö, situation, socialt umgänge eller andra utomstående faktorer i vardagen. Det stöder tanken på att vardagen är mer komplex än själva rutinerna och att vardagens olika aspekter påverkar ungdomarnas val och sätt att agera.</p>		
Avainsanat – Nyckelord – Keywords Unga, ungdomar, finlandssvenska ungdomar, urban miljö, vardag, kosmopolitism, samtid		
Säilytyspaikka – Förvaringställe – Where deposited		
Muita tietoja – Övriga uppgifter – Additional information		

Innehållsförteckning

1. Inledning	1
1.2. Syfte och forskningsfrågor.....	3
1.3. Beskrivning av materialet	4
2. De ungas samtid	5
2.1. Det kosmopolitiska perspektivet	6
2.2. Samhälleliga förändringar – förutsättningar för det kosmopolitiska samhället	11
2.3. Unga som tolkare av samtiden	14
3. Vardagen i en urban miljö	18
3.1. Vardagskontexten: balansen mellan fritid och arbete	19
3.2. Ungas vardag i staden	21
4. Beskrivning av forskningsprocessen.....	26
4.1. Avgränsning av materialet	27
5. Finlandssvenska ungas vardag i Helsingfors.....	31
5.1. Ungas vardagsrutiner: Hemmet, skolan, träning, fritid.....	31
5.1.1. Rutinerna uppdelade enligt träningsdagar och träningsfria dagar	32
5.2.2. Vardagsrutinerna regleras av föräldrarna	35
5.1.3. Träningen styr vardagsrutinerna	37
5.1.4. Träning som hobby	42
5.2. Kosmopolitiska dyader i den vardagliga kontexten	44
5.2.1. Känslan av GEMENSKAP–UTANFÖRSKAP	44
5.2.2. Uppfattning om VI–DE	47
5.2.3. Uppfattning om DET TRADITIONELLA–DET GRÄNSLÖSA.....	52
6. Sammanfattning och diskussion.....	56
7. Avslutande reflektioner.....	60
Källförteckning.....	66

1. Inledning

Vardagen finns i alla människors liv. Vardagen karaktäriseras av rutiner och återkommande element som hjälper människor att strukturera sina liv. Rutinerna i vardagen kan t.o.m. fungera som skyddande faktorer vid tider av kris och omställning. Vardagen består dock inte bara av återkommande aktiviteter, utan är också en komplex del av det mänskliga livet som påverkas av olika relationer och samhället överlag. (Giddens & Sutton, 2013). Vardagens inverkan på välmående är signifikant, och därför är det motiverat att studera närmare hurdana element som finns med i vardagen utöver rutiner och aktiviteter. Exempelvis i Ungdomsbarometern år 2015 framkommer att unga som lever i osäkra familjeförhållanden har sämre förutsättningar att hantera sin vardag (Myllyniemi, 2015, s. 259-260), och rutiner anses också lindra ångest och känslor av otillräcklighet (Giddens & Sutton, 2013).

Föreliggande pro gradu-avhandling ämnar ur ett holistiskt perspektiv studera hur finlandssvenska ungdomar i Helsingfors beskriver sin vardag. Det holistiska perspektivet på vardagen innebär att även andra faktorer än aktiviteter och rutiner tas i beaktande. Enligt tidigare forskning definieras vardagen av balansen mellan skola och fritid, där ungas fritid i sin tur består av mediaaktivitet, hobbyn, socialt liv och gymnastik (Merikivi et.al., 2016; Liikkanen, 2009).

Ungdomars vardag karaktäriseras år 2018 av skola, mycket aktiviteter och socialt liv (Merikivi et.al., 2016), vilket också uppmärksammas i samhällsdebatten. Diskussionerna uppmärksammar att unga upplever mycket press både i skolan och under fritiden, och att pressen ofta har en negativ inverkan på ungas välmående. Exempelvis Svenska YLE publicerade 10.11.2018 en nyhetsartikel angående ökande belastningsskador i samband med idrott redan bland 10-åringar, och uppmanar tränare att lyssna mera på ungdomarna. Ett par dagar senare, 12.11.2018, publicerar samma nyhetsforum en annan artikel som lyfter fram att gymnasieelever är stressade och överbelastade av skolarbete, och Finlands Gymnasistförbund kräver att ungdomarnas ork uppmärksammas och tas mera i beaktande. (Svenska Yle, 2018; Suomen Lukiolaisten Liitto, 2018). Ungas vardag tenderar vara hektisk, med höga förväntningar och krav som ställs både av den unga själv och av andra, ofta vuxna personer som unga träffar i vardagen.

Materialet i den här avhandlingen består av 8 transkriberade intervjuer med 15–16-åriga ungdomar som går i finlandssvensk skola i Helsingfors. Materialet är insamlat i samband med forskningsprojektet De unga i tiden som Nuorisotutkimusseura genomför (se <https://www.nuorisotutkimusseura.fi/hankkeet/nuoret-ajassa>). Viktiga faktorer som påverkar avhandlingens kontext är att ungdomarna är finlandssvenska och lever i Helsingfors, samt att ungdomarna inte befinner sig i en uttalat sårbar position i samhället. Informanterna är alltså tillfrågade att delta i studien som representanter för 15–16-åringa unga, och inte p.g.a. social bakgrund. Avhandlingen fokuserar således inte på sociala problem och utmaningar i sig, utan ämnar beskriva och problematisera den sociala kontext som ungdomarna lever i. I avhandlingen definieras unga som tolkare av samtiden (jmf. Lalander & Johansson, 2012, s. 25). Det innebär att man genom diskussioner med unga kan få en bild av hur samhället ser ut idag, samt vilka krav, förväntningar och normer som råder i vardagen. Definitionen leder till att ålder och utvecklingsprocesser inte är centrala, utan unga i som samhällsdeltagare är i fokus.

Avhandlingens karaktär är i första hand materialstyrd och inspireras av det kosmopolitiska perspektivet för en mer holistisk syn på ungas vardag. Kosmopolitism används som ett sätt att karaktärisera dagens samhälle, som bl.a. inbegriper att gränser som tidigare varit tydliga håller på att luckras upp. Det här är enligt Ulrich Beck (2006; 2005) en följd av att samhället p.g.a. olika globala förändringar blivit mer transparent än tidigare och människor får på så vis en insyn i olika sätt att leva. Det kosmopolitiska samhället har också lett till olika attitydförändringar som definieras av att man är “både och” istället för “antingen eller”. Trots att vardagen är låst, rutinartad och förutsägbar är det som händer i det vardagliga livet föränderligt, varierande och oförutsägbart. Ungdomarna pendlar mellan rutiner och frihet, det syns bl.a. då de jämför träning och hobbyn.

Varför är det här ämnet relevant inom socialt arbete? Ämnet är relevant dels för att ge utrymme åt finlandssvenska ungdomar i socialvetenskaplig forskning, och dels för att få en bredare förståelse för ungas vardag. Även om ungas vardag är ett utforskat område är det inte ofta som fokus riktas specifikt mot finlandssvenska ungdomar (Wrede-Jäntti et.al., 2018). En bredare förståelse kring ungas vardag kan hjälpa professionella som arbetar med unga att se vilka element som är viktiga och problematiska i den sociala kontext unga i staden lever i.

Ämnet är också relevant med tanke på förebyggande socialt arbete, som i princip ska inkludera alla ungdomar oberoende av social bakgrund. I arbetet med unga som behöver intensivare stödåtgärder kan den här avhandlingen ge en inblick i vad unga uppfattar att förväntas av dem, både på ett uttalad men också på en outtalad nivå.

1.2. Syfte och forskningsfrågor

Syftet med avhandlingen är att studera hur finlandssvenska ungas vardag ser ut ur ett holistiskt perspektiv. Att studera hur ungas vardag ser ut är nödvändigt för att öka förståelsen kring den kontext unga lever i. Vardagen är mer komplex än tidsanvändning, rutiner och återkommande program, och utformas även av hur unga lever i relation med andra tillstånd och trender i samhället. Därför tillämpas ett kosmopolitiskt perspektiv som ett sätt att beskriva det samtida samhället. Intresset ligger i att se hur ungas vardag ser ut, samt hur det kosmopolitiska perspektivet ger insyn i ungas vardag.

Forskningsfrågan är således tvåfaldig:

1. Hurdana vardagsrutiner har finlandssvenska ungdomar i Helsingfors?
2. Hur kan ungdomarnas vardag förstås ur ett kosmopolitiskt perspektiv?

Den första forskningsfrågan syftar till att lyfta fram hur unga beskriver sina vardagsrutiner. Rutinerna består av återkommande element i ungas vardag, och det förekommer exempel på hur de olika elementen prioriteras. Exempelvis tenderar det sociala livet bli lidande för unga som tränar 6-7 ggr/v., eftersom de har mycket annat att hinna med i vardagen. Den första forskningsfrågan besvaras med hjälp av vardagsscheman utgående från ungdomarnas beskrivningar av rutinerna under en vanlig dag. Rutinerna beskriver även utrymmen som unga rör sig i under vardagen.

Den andra forskningsfrågan syftar till att öppna upp vardagsaspekten enligt hur de unga positionerar sig i sitt vardagssammanhang i samband med andra aspekter än aktiviteter. Frågan besvaras med hjälp av kosmopolitiska dyader, som hjälper att belysa olika paradoxala situationer i vardagen. Dyaderna öppnar upp för beskrivningen av en komplex vardag fylld

av val och faktorer som påverkar olika val, även om det mesta sker per automatik utan desto vidare reflektioner.

Avhandlingen är materialstyrd, vilket innebär att forskningsfrågorna har formats utgående från ett färdigt material som jag fått av Nuorisotutkimusseura. Materialet analyseras med kvalitativ innehållsanalys enligt Tuomi & Sarajärvi (2009). Även Eskola & Suorantas (1998) specificeringsmetod användes i början av analyseringsfasen som ett sätt att definiera innehållet i materialet.

1.3. Beskrivning av materialet

Materialet till den här avhandlingen kommer från forskningsprojektet De unga i tiden, som är ett kvalitativt, longitudinellt forskningsprojekt vid Nuorisotutkimusseura. Syftet med projektet är att samla data om ungdomar födda år 2000 från fem olika orter runt om i Finland under 10 års tid. Projektet började år 2014 och fortsätter till år 2025. Projektet finansieras av undervisnings- och kulturministeriet. Hela materialet består av ca 100 intervjuer. Projektet har startat eftersom man anser att det finns ett behov inom socialt arbete av omfattande och långsiktig information gällande ungdomar och deras vardag. (se Nuorisotutkimusseura, <https://www.nuorisotutkimusseura.fi/hankkeet/nuoret-ajassa>).

Den första kontakten till ungdomarna har skett via skolor med bl.a. workshops och kartläggningsintervjuer, senare har både individuella intervjuer och intervjuer i par gjorts. Inom projektet finns tre centrala fokusområden; 1. relationer mellan olika generationer, livslopp och övergångar, 2. demokrati, jämställdhet och ojämlikhet, 3. ungdomsarbete, ungdomsverksamhet, service riktad till ungdomar. Målet med projektet är bl.a. att ge ungdomar möjlighet att lyfta fram frågor som de tycker att är viktiga, samt att producera information som har betydelse för både ungdomspolitiskt beslutsfattande och för professionella som arbetar med ungdomar.

I den här avhandlingen används material som samlats in vid svenskspråkig skola i Helsingfors. Vid intervjutillfället gick informanterna på åk. 9 och var 15–16 år gamla. Jag har inte själv varit med och samlat in materialet, utan jag har fått ett färdigt material som består av 13 transkriberade, individuella intervjuer. Slutligen användes 8 av intervjuerna.

Intervjuerna är 20 – 60 min. långa. Teman som behandlas under intervjuerna är vardag, familj och vänner, relationen till bostadsorten, fritid, studier och arbete, påverkningsmöjligheter och livslopp samt framtidsplaner. Utöver dessa teman tas också i beaktande teman som unga själva önskat att ta upp.

Ungdomarna i materialet är homogena på så vis att de är svenskspråkiga ungdomar i Finland och alla tränar i någon mån, men det betyder inte att alla finlandssvenska ungdomar har träning som hobby. Finlandssvenskhet är en faktor som gör att de här ungdomarna eventuellt skiljer sig från majoritetsbefolkningen i vissa aspekter. För en del av ungdomarna kan finlandssvenskheten också vara en viktig del av identiteten (jmf. Stenberg-Sirén & Vincze, 2018). En annan viktig faktor att ta i beaktande vid analysen av materialet är den urbana miljön och dess traditioner som kan skilja sig från traditionerna i mindre städer och på landsbygden. Min avsikt är att studera hurdana utomstående faktorer samtidigt formar som kan komma att inverka på ungas vardag inom en urban ungdomsgrupp.

2. De ungas samtid

Samtidshermeneutik innebär att man försöker förstå vad samtiden är och betyder. Samtid kan beskrivas som ett tidsperspektiv i motsats till historia. Till skillnad från historia, som beskriver vad som hänt och hur samhället sett ut, beskriver samtid det som pågår här och nu. (Isenberg, 2011). Enligt Arvidsson (2001, s. 24) har tid och rum i sig själva ingen mening, utan människor ger dem mening. Arvidsson nämner historia som ett exempel att ge betydelse åt förfluten tid i samhället. På samma sätt ger den här avhandlingen en betydelse till den rådande tidsperioden genom att benämna samtiden som en påverkande faktor på ungas vardag.

Enligt Giddens & Sutton (2013, s. 202) ger vardagsrutiner och interaktioner struktur åt det vi gör. Studier av vardagslivet visar också hur människor skapar sin sociala verklighet. Normer, sociala regler och gemensamma förväntningar styr beteendet, men verklighetsuppfattningen kan ändå skilja sig från person till person. Giddens struktureringsteori handlar om hur människans förmåga att reflektera påverkar det sociala livet (Johansson, 2007, s. 430). När människan reflekterar över vad hon gör påverkas och förändras det sociala livet. Eftersom

vardagslivet dock kännetecknas av automatik och avsaknad av reflektion är det lätt hänt att rutiner och uppfattningar om livet finns till “bara för att” det alltid har varit på ett visst sätt.

Vardagslivet definieras således som automatiskt och fungerar ofta utan problem, utan att människor reflekterar över vad de gör. Till det vardagliga beteendet hör att utveckla rutiner och trygghet i livet. Rutiner kan ge skydd mot ångest och känslor av otillräcklighet. (Giddens & Sutton, 2013; Johansson, 2007, s. 422–425). Vardagen är en kontrast till fest och speciella upplevelser och uppfattas därför som tråkig speciellt bland ungdomar. Men utgående från de här definitionerna är vardagens rutiner nödvändiga för välmåendet. Enligt Johansson (2007) upprätthåller och reproducerar rutinerna i vardagen uppfattningen av tid och rum, vilket är paradoxalt överlag med tanke på det kosmopolitiska perspektivet som karaktäriseras av att gränser av tid och rum håller på att luckras upp.

I den här avhandlingen tillämpas det kosmopolitiska perspektivet för att vidga begreppet vardag genom att inkludera hur det samtida samhälle ser ut. Enligt det kosmopolitiska perspektivet har karaktäristiska fenomen i samhället som t.ex. globalisering och virtuell kommunikation lett till att samhället blivit transparent, och gränser mellan tidigare skilda områden har upplösts (Beck, 2006). Det holistiska perspektivet på vardagen innebär ett antagande att även samhällets konstellation och den kontext unga lever i idag påverkar och är en viktig (men kanske mer osynlig) del av ungas vardag.

Till följande definierar jag mer ingående begreppet kosmopolitism, och där efter presenteras det kosmopolitiska samhället. Jag kommer främst att använda Ulrich Becks (2005; 2006) och Elijah Andersons (2011) teorier om det kosmopolitiska perspektivet, men även andra definitioner lyfts fram.

2.1. Det kosmopolitiska perspektivet

Kosmopolitism är ett diffust begrepp som varit utmanande att definiera. Överlag är definitionen tvådelad. Å ena sidan beskriver kosmopolitism ett karaktäristiskt drag i det moderna samhället, nämligen öppenhet och förmåga att leva tillsammans trots mångfald och diversitet (t.ex. Woodward & Skrbis, 2012; Anderson, 2011). Å andra sidan beskriver

kosmopolitism den sociala process där individen genom socialtransformation blir mer öppen för kulturella variationer i mötet med "det främmande" (t.ex. Delanty, 2009). Kosmopolitiska perspektivet representerar inte någon specifik vetenskapsinriktning, utan är tvärvetenskaplig och består av en blandning av bl.a. geografi, antropologi, etnologi, internationella relationer och lagar, politisk filosofi och politisk teori samt sociologi och social teori (Beck & Sznaider, 2010, s. 382).

Traditionellt innebär kosmopolitism ett världsmedborgarskap, och ses som en motpol till nationalism. En kosmopolit anser sig inte ha ett specifikt hemland, utan känner sig hemma oberoende av var hen befinner sig. (Werbner, 2008; Delanty, 2006; 2009). På grund av detta benämns kosmopolitism i socialvetenskapliga sammanhang ofta i samband med exempelvis etnicitet, globalisering och transnationalism (t.ex. Kaunonen, 2014; Haikkola, 2012; Borgström & Goldstein-Kyaga, 2006; Laine, 2012). Dagens unga lyfts fram som mer kosmopolitiska än tidigare generationer, men även då ofta i en global kontext som fokuserar på att unga inte känner sig begränsade av nationella gränser, utan gärna både reser och lever utomlands (bl.a. Lalander & Johansson, 2012; s. 11, 94). Speciellt då det kommer till finlandssvenska ungdomar kan den flerspråkiga miljön öka känslan av ett globalt medlemskap (Vincze & Joyce, 2018), vilket i sin tur kan öka kosmopolitiska egenskaper hos dem jämfört med t.ex. finskspråkiga ungdomar.

Enligt Ulrich Beck (2005; 2006) är det traditionella synsättet på kosmopolitism problematiskt, även om han håller med om att sympatin mot andra länder och andra kulturer över nationella gränser har ökat jämfört med tidigare. Beck poängterar att kosmopolitism och globalisering är två skilda fenomen, trots att globalisering är en viktig förutsättning för kosmopolitism. Globalism syftar till en öppen världsmarknad, där bl.a. människor och varor ska kunna röra sig fritt över gränser, medan kosmopolitism syftar till den sociala realitet som uppstår i samband med att gränser löses upp också mellan människor (Beck, 2005). Enligt Giddens & Sutton (2013, s. 84) är globalisering en av de viktigaste utvecklingsprocesserna i modern tid, och det kommer antagligen att påverka framtiden i hela världen på olika sätt.

Kosmopolitism innefattar ofta ett kulturellt perspektiv och det finns också ett tydligt samband mellan kosmopolitism och stadslivet (Roudometof, 2012, s. 121). Borgström & Goldstein-Kyaga (2006, s. 140) menar att unga i stadsmiljö formar kosmopolitiska identiteter i och med

att de lever tillsammans med många olika kulturer och delar offentliga utrymmen med människor av olika slag och utsätts således för många olika influenser. Också Elijah Anderson (2011) diskuterar motsvarande, nämligen att vissa offentliga utrymmen kan uttryckas som kosmopolitiska i och med att de karaktäriseras av att olika kulturer och människor har tillåtelse att mötas där. Mari Korpela definierar kosmopolitism som en “öppen attityd mot andra kulturer och ett intresse för att engagera sig med andra kulturer, samt en förmåga att anpassa sig till liv i annorlunda kulturella sammanhang”. (Korpela, 2014, s. 94, min översättning). Pnina Werbner (2008) definierar kosmopolitism som att sätt att uttrycka empati, tolerans och respekt för andra kulturer och värderingar. Hon menar att det handlar om att gå över kulturella gränser och genom dialog och respekt leva tillsammans med kulturella variationer. (ibid., 2008, s. 2). Enligt dessa definitioner är kulturell kännedom viktig för kosmopolitiska egenskaper och kosmopolitism syftar således till att man möts i förståelse över kulturella gränser.

Den kulturella aspekten betraktar Beck (2006) dock som problematisk eftersom kulturella betingelser enligt honom är föråldrade. Han menar att kosmopolitism har uppstått eftersom man inte mera antar att nationell kultur är en logisk förklaring i t.ex. identitetsfrågor. Exempelvis i den svenskspråkiga ungdomsbarometern framkommer att av de svarande finlandssvenska ungdomarna anser 95% att vännernas hudfärg inte har någon betydelse, och att 15% svarar att de absolut inte kan tänka gifta sig med en invandrare (Wrede-Jäntti et.al., 2018). Det här kan tolkas som att majoriteten av de finlandssvenska ungdomarna inte uppfattar nationell bakgrund som relevant då de möter andra människor, även om kategoriseringen av människor inte har försvunnit (se Hyvärinen et. al., 2014). Det här kan eventuellt beskrivas av det fenomen Beck är inne på. Beck menar att kosmopolitism innebär att de sociala egenskaperna karaktäriseras av “både och” istället för “antingen eller”. Man är exempelvis både nationalistisk och kosmopolitisk i den bemärkelsen att man tycker att gräset är grönare i andra länder samtidigt som man tycker att det egna hemlandet ändå är bäst. På det här sättet menar Beck att kosmopolitiska identiteter bildas. Han menar att kosmopolitiska identiteter är ett resultat av att man inte ger lika stor betydelse åt nationella kulturer, utan snarare är öppen för och medveten om det komplexa samhället vi lever i.

Kosmopolitism används bl.a. för att beskriva det sociala livet i 2000-talets samhälle, men ger också utrymme för nya tankemönster (Roudometof, 2012, s. 116; Beck, 2006). Beck beskriver det kosmopolitiska perspektivet som ett av de definierande fenomenen för den nya eran efter postmodernismen; den reflexiva modernitetens tid. Den reflexiva modernitetens tid inbegriper att gränser löses upp och försvinner, också när det kommer till globala, sociala och politiska aspekter i samhället. Ett kosmopolitiskt perspektiv behövs således för att förstå vårt nuvarande samhälle. Det kosmopolitiska perspektivet innebär enligt Beck en gränslöshet och en vardaglig, reflexiv medvetenhet i en ambivalent miljö fylld av otydliga gränser och kulturella motsägelser. Det innebär ett ifrågasättande och självkritiskt närmandesätt i olika situationer. (Beck, 2006, s. 2–3).

Ulrich Beck (2006, 2005) presenterar den kosmopolitiska blickens fem principer enligt följande:

- Den första principen är erfarenheten av kriser i världssamhället. Det här innebär att man är medveten om ett ömsesidigt beroende mellan olika samhällen, som är mer eller mindre påtvingad p.g.a. globaliseringen och olika kriser. Kriserna bidrar till att gränserna mellan det bekanta och det främmande - vi och dem - blir otydligare än de varit tidigare.
- Den andra principen är att man respekterar kosmopolitiska olikheter. Det finns således en begränsad nyfikenhet på olikheter i kulturer och identiteter, och man accepterar diversitet i världssamhället.
- Den tredje principen är kosmopolitisk empati, d.v.s. förmågan att utbyta olika perspektiv. Det innebär att man alltså kan ta sig an andra kulturer, och uppfattar olika kulturer både som ett hot och som en möjlighet.
- Den fjärde principen handlar om insikten att det är möjligt att leva i ett världssamhälle utan gränser. Ett samhälle som präglas av gränser kan leda till att man går tillbaka till gamla mönster och traditioner (d.v.s. gör misstag som man gjort tidigare i historien, men som man kanske sist och slutligen inte vill upprepa).

- Den femte principen är blandnings-principen. Den här principen beskriver att lokala, nationella, etniska, religiösa och kosmopolitiska kulturer och traditioner påverkar och influeras av varandra. Olika aspekter förenas och blandar sig, och är beroende av varandra.

(Beck, 2006, s. 7; Beck, 2005, s. 22)

Kosmopolitism beskrivs således som det kontinuum som finns mellan olika dyader, exempelvis mellan nationalism och internationalism, vi och de, det globala och lokala o.s.v. Dessa motsatser har även i vissa fall blandats med varandra. (Beck & Sznaider, 2010). Det hör ihop med Becks tankar om att världen blivit mer transparent, vilket leder till att gränser mellan olika dyader försvinner. Beck (2006, s. 8) menar att kosmopolitism är ett sätt att överleva och hantera den situation som uppstår i och med att trygga strukturer försvinner. Olikheter som tidigare varit åtskilda är nu mer eller mindre tvungna att leva tillsammans och kosmopolitisk kunskap behövs då för att ta sig framåt i samhället. Ett exempel på global nivå är Europeiska Unionen (EU), där man fritt kan röra sig över gränser och det delvis är samma valuta i olika länder, vilket har lett till att man t.ex. kan bo i ett land men jobba i ett annat. Även flyktingkriserna har påverkat kosmopolitismen på internationell nivå, och det behövs nya strukturer för att leva tillsammans. Armila et.al. (2018) menar att dagens unga i vardagen möter och lever parallellt med dessa samhälleliga förändringar.

Elijah Anderson (2011) skriver om kosmopolitiska utrymmen som representerar socialt neutrala platser. Karaktäristiskt för kosmopolitiska utrymmen är att de är avgränsade, och inom de här gränserna kan alla människor, oberoende av bakgrund, socioekonomisk status och/eller ålder, röra sig fritt. Dessa utrymmen tillåter främmande människor att observera varandra och uppskatta varandra samt även interagera med varandra. Människor som ofta rör sig i kosmopolitiska utrymmen kan enligt Anderson med tiden lära sig uppskatta olikheter i och med att man blir mer bekväm med att vara med "det annorlunda". Att utsätta sig för kosmopolitiska utrymmen skapar empati och gemensam uppskattning mot "det annorlunda". Anderson använder den här teorin för att förklara trygga utrymmen för etniska minoriteter och olika sociala konstellationer. Enligt Anderson är samhället uppdelat i olika zoner, bl.a. det egna grannskapet och de urbana kosmopolitiska valven. Han konstaterar att det i kosmopolitiska valven sällan förekommer våld eller avsiktligt elaka kommentarer, medan det

i det egna grannskapet är noggrant uppdelat vems som är vems. (Anderson 2011). Det leder till att det i intima grannskap inte finns utrymme för människor som inte hör hemma där, vilket leder till att grannskapen utestänger personer som inte uppfyller vissa krav, samtidigt som man framförallt i urbana miljöer har en större benägenhet att röra sig i kosmopolitiska utrymmen i vardagssammanhang där man möter människor av olika slag.

Kosmopolitism hör alltså delvis ihop med att man accepterat att det mänskliga livet är komplext. Ju mer kunskap man har, desto mera inser man att det finns så mycket information och åsikter om olika fenomen att det är utmanande att bilda sig en klar ståndpunkt. Det här syns i sin tur i det vardagliga livet. Beck menar att det blivit accepterat att samma person uttrycker motstridiga åsikter angående ett fenomen, vilket kan tolkas som ett resultat av ett enormt, tillgängligt informationsflöde. Eftersom informationsflödet är tillgängligt och stort blir kritiskt tänkande ännu viktigare i det kosmopolitiska samhället än det varit tidigare.

Kosmopolitism används alltså i den här avhandlingen som ett sätt att beskriva det samtida samhället. Återkommande begrepp inom kosmopolitiska perspektivet är världsmedborgarskap och kulturella variationer samt sociala gränsöverskridningar av olika slag. De här faktorerna beskriver således karaktäristiska drag för samhället på 2000-talet. Avhandlingen intresserar sig för hur dessa faktorer påverkar och syns i ungas vardag. Utgående från det kosmopolitiska perspektivet har det blivit en norm att t.ex. resa, att man ska acceptera alla och att alla ska inkluderas oberoende av bakgrund. Det är dock problematiskt med tanke på att det samtidigt i vardagen i staden finns en strävan efter det goda livet. Det innebär att det trots allt i alla fall i städerna finns uppfattningar om hur man ska leva för att uppnå det "goda livet", samtidigt som det finns en uppfattning om att det inte borde ha någon betydelse i och med att alla ska ges möjlighet att inkluderas i samhället.

2.2. Samhälleliga förändringar – förutsättningar för det kosmopolitiska samhället

Beck skriver om en strukturell transformation i samhället. Tidigare har samhället alltså varit uppbyggt ur ett nationellt perspektiv, d.v.s. att varifrån du kommer har stor kulturell betydelse

för vem du är och hur du agerar och framförallt har den kulturella bakgrunden ansetts vara en logisk förklaring till olika beteenden. I det kosmopolitiska perspektivet finns en tidigare dold potential som är på väg att växa fram, och därmed upplysa människan om en inre kosmopolitisering. (Beck, 2006, s. 2). Att människan blir allt mer medveten om olika faktorer som påverkar hennes varande leder således till en förändring i samhället.

Globala megatrender är ett paraplybegrepp för olika samtida fenomen, trender, som präglar det moderna samhället, och således lagt grunden för det kosmopolitiska samhället (Beck & Sznaider, 2010). Dessa trender kallas också för samhällseliga förändringar. Det råder olika åsikter kring vilka fenomen som räknas höra till dessa globala megatrender. Enligt Lancefield et.al. (2015) hör t.ex. fenomen som urbanisering, klimatförändring, det ekonomiska maktskiftet, demografisk och social förändring samt teknologiska genomslag till globala megatrender.

Ett återkommande tema i de samtida samhällsdiskussionerna är kontrasten mellan det traditionella och det moderna, vilket också kan ses som en kosmopolitisk dyad. Lalander & Johansson (2012, s. 13) menar att dagens samhälle präglas av konsumtion, individualism, mediekultur och förändring, men att man trots det fortfarande lägger stor vikt vid arbete och utbildning. Det centrala i att människans liv består av kontinuitet, stabilitet och regelbundenhet, d.v.s. vardag. Det här tyder på att vardagen benämns som någonting traditionellt medan det föränderliga är den moderna motsatsen, och kanske beskriver en modern och glamorös form av vardagen. Samhällsförändringars inverkan på unga är undersökt, men ofta med betoning på skillnader mellan olika generationer. Resultaten från dessa studier tyder på att en del traditionella tankesätt fortfarande värderas högt bland unga, som exempelvis familjeliv. (Garsten & Sundman, 2003, s. 63).

Enligt Armila et.al. (2018) möter unga personer mer konkret olika samhällseliga förändringar än äldre generationer. Unga personer möter förändringar som uppstått i samband med t.ex. immigration och multikulturalism i sitt vardagliga liv. Det här kan ha lett till att klyftan mellan unga och äldre är större än tidigare, i och med att unga inte är i samma utsträckning begränsade av traditioner som kan utgöra ett hinder för samhällseliga förändringar (ibid., 2017). Att klyftan mellan äldre generationer och yngre är påtaglig är i och för sig inget nytt, tidigare generationer har ofta ansett att ungdomen är radikal på ett eller annat vis. Men

utgående från att den största samhällsliga förändringen är globalisering, kan det ha lett till att unga i dagens samhälle är mer öppna och liberala än tidigare generationer eftersom unga lever i konkreta förändringar av en globaliserad värld.

Enligt den nationella ungdomsbarometern 2017 har det sociala förtroendet minskat drastiskt speciellt bland under 20-åringar (Pekkarinen & Myllyniemi, 2017, s. 89-90). Det innebär att unga alltså inte har samma förtroende för t.ex. myndigheter och främmande människor som tidigare. Det här är således en pågående trend som kan få konsekvenser i det framtida samhället. Det nuvarande samhällssystemet bygger på att medborgarna litar på systemet och att andra också följer systemet. Den här attitydförändringen bäddar eventuellt för nya, annorlunda samhällsstrukturer som utgår från andra faktorer än tillit.

Inom socialt arbete studeras fenomenen som är karaktäristiska för samtiden främst i samband med etnicitet och invandring, vilka också är grundläggande faktorer för det kosmopolitiska samhället. Även i den svenskspråkiga ungdomsbarometern framkommer att unga inte verkar göra skillnad på etnisk bakgrund (Wrede-Jäntti et.al., 2018). Också Hyvärinen et.al. (2014, s. 69) lyfter fram att unga inte tar upp etniska olikheter om de inte specifikt frågas om det, vilket anses vara en tydlig förändring i samhället. Dock poängterar Hyvärinen et.al. (2014) att det inte betyder att den här formen av kategorisering av människor har försvunnit. Det är kanske snarare en fråga om att man inte lika öppet pratar om olika kategoriseringar och förutfattade meningar om människor i vardagen.

En annan betydande grund för det kosmopolitiska samhället är digitaliseringen, vilket också är en stor, relativt ny förändring i samhället. Målgruppen för den här avhandlingen är uppväxta också i det virtuella utrymmet, och enligt Statistikcentralen använder 100% av de finländska ungdomarna internet (Suomen virallinen tilasto, 2016). Äldre generationer i samhället diskuterar ännu digitaliseringen, som innebär att bl.a. många samhällsliga servicetjänster blir virtuella, medan sociala medier är vardag för ungdomarna. Det virtuella samhället har förändrat ungdomarnas sociala vanor, även om det fysiska mötet ännu värderas högt. På grund av internet har också möjligheterna till identitetsskapande blivit allt vidare, och tidigare avlägsna och okända kulturer har blivit ett möjligt alternativ idag för unga att anamma. (Lalander & Johansson, 2012; Byman et.al., 2017). Dock finns det forskningsresultat som tyder på att bl.a. informationssökningen bland unga har brister, även

om samhället har blivit transparent och informationen är mer lättillgängligt p.g.a. digitaliseringen (Byman et.al., 2017).

De samhälleliga förändringarna som varit en förutsättning för det kosmopolitiska samhället har inte bara inverkat på ungdomarnas vardag, utan inverkar också på ungas tankar om framtiden. Heinz Hengst skriver om Manuel Castells begrepp ”contemporary social change”, som beskriver en förändring där unga har tagit avstånd från antaganden om hur deras liv ska se ut. Under premodern och modern tid var det vanligare att barnen tog över t.ex. familjeföretag eller överlag följde föräldrarnas yrkesspår eftersom möjligheterna var begränsade för att göra någonting annat. Alternativen för framtiden är fler i dagens samhälle och i och med den förändringen har unga inte bara fått möjligheten, utan även varit tvungna att forma egna sätt att leva sina liv och drömmar om framtiden. Den här förändringen har lett till beskrivningen att ungdomar i senmodern tid s.a.s. lever sitt liv utan karta. Beskrivningen syftar till att unga inte har en utformad väg att gå och enligt Hengst blir sökandet efter den rätta vägen då en ambivalent process. Å ena sidan är valmöjligheterna många men å andra sidan kan möjligheterna också leda till att de kulturella principerna, som tidigare hjälpt människan att hitta sin plats, försvinner. Då riskerar det bli desto mer utmanande att hitta sin plats i en värld full av möjligheter. (Hengst, 2005; Garsten & Sundman, 2003, s. 62).

2.3. Unga som tolkare av samtiden

Traditionellt används olika utvecklingspsykologiska teorier för att definiera unga. Teorierna beskriver hur unga t.ex. ska klara av olika utmaningar för att komma vidare till följande nivå i utvecklingsskalan och om de inte klarar dem vid rätt tillfälle blir de s.a.s. efter i utvecklingen. Enligt traditionella, framför allt behavioristiska teorier är unga mottagare av olika stimuli och i behov av skydd från stimuli som kan skada dem. I modern tid har sociologiska perspektiv blivit mer aktuella och enligt dem anses barn och unga vara sociala aktörer som aktivt skapar, väljer och interagerar med omgivningen. (Qvortrup, 2005; Lalander & Johansson, 2012).

Lalander & Johansson (2012) nämner fyra centrala begrepp då man diskuterar unga: puberteten, tonår, adolescens, och ungdom. Puberteten syftar på kroppsliga förändringar, adolescens på

psykologiska förändringar. Tonåren definierar övergångsfasen mellan barndomen och vuxenlivet. Ungdom är ett mer flytande och obestämd ålderskontinuum. Lalander & Johansson lyfter också fram att ungdom är en identifieringsfråga, någonting man identifierar sig med så som en livsstil och kulturell tillhörighet, snarare än en ålder. Samhället syn på ålder kan vara begränsande. (ibid., 13). Eriksen (2000, s. 143) menar att ålder, tillsammans med kön, är en universell princip för kategorisering av människor i samhället.

Inom forskning utgår man alltså ofta från t.ex. ålder eller utvecklingsprocess då man definierar unga. Det är en intressant fråga hur mycket man ska låta åldern styra för att bedöma hur mogen t.ex. en ung person är för att få tillträde i den s.k. vuxenvärlden. Ålder benämner trots allt en viss erfarenhetsnivå och hur mycket man kan anses veta om världen. Normativt sett påverkar också åldern vad unga tycker om vissa saker. Dock verkar det som att unga ofta blir åsidosatta p.g.a. sin ålder, de anses vara för oerfarna och kan därmed inte tas på allvar.

Social ålder definierar Giddens & Sutter (2013, s. 240) som de normer, värderingar och roller som är kulturellt förknippade med en viss ålder. Traditionellt innebär det för ungas del föreställningar om t.ex. identitetsskapande och riskbeteenden av olika slag, samt en mognads- och frigörelseprocess för att bli självständig. Även gruppbildningar och subkulturer av olika slag anses karaktäristiska för den här livsfasen. (se t.ex. Lalander & Johansson, 2012). Social ålder hänger alltså delvis ihop med vad unga i praktiken gör och hur de utmärker sig till skillnad från andra sociala grupper i samhället.

Personer födda mellan år 1980-2004 definieras även som "the Millennial Generation", som syftar till att de är födda under millenniumskiftet. Weinbaum et. al. (2016) har skrivit en rapport som presenterar en preliminär kartläggning av hur den här generationen kommer att påverka samhället, samt den här generationens relation till det s.k. smarta samhället. Weinbaum et. al. menar att den här generationen utmanar den sociala ordning som finns i samhället gällande långtidsrekrytering, utbildning och sätt att leva sina liv. Forskarna räknar självförtroende, ett behov av att uttrycka sig själva, en liberal natur, positiv inställning till livet, IT-smarta och är öppna för förändringar som karaktäristiska drag hos den här generationen. Globalt är den här generationen den mest utbildade, mest informerade och mest sammankopplade i historien. Speciellt med tanke på att de yngre inom den här generationen är de första att växa upp med datorer och tillgång till internet. (ibid., 2016). Studien är gjord

i Amerika, vilket innebär att detaljerna eventuellt inte går att tillämpa i det finländska samhället.

I den här avhandlingen ses unga som tolkare av samtiden (jmf. Lalander & Johansson, 2012, 25). Det innebär att unga anses i det vardagliga livet ge uttryck för hur de upplever och blir påverkade av samtiden, och det är dessa uttryck som står i fokus. Avgränsningen leder till att t.ex. ålder och utvecklingsprocesser inte är i fokus, utan unga i form av samhällsdeltagare och -påverkare får utrymme. Definitionen leder till att ålder och utvecklingsprocesser inte är centrala. Avhandlingen tillämpar således ett mer modernt perspektiv på unga, nämligen att unga är aktiva aktörer i vardagen och inte endast personer som ska genomföra vissa saker för att nå målet vuxen.

Ungdomarna i den här avhandlingen har en finlandssvensk bakgrund. Andelen finlandssvenskar i Helsingfors var år 2017 5,3%, av den totala folkmängden i staden på ca 635 000 samma år (Statistik om Helsingfors, 2017). Finlandssvenskar är en minoritet i Finland, vars rättsliga ställning garanteras genom lag (Språklagen 423/2003). 60% av de finlandssvenska ungdomarna upplever att de hör till en minoritet i samhället och de flesta upplever det p.g.a. språket. Majoriteten av ungdomarna (ca 70%) tror att det blir svårare att leva som finlandssvensk om 10 år jämfört med nu (Wrede-Jäntti et.al., 2018).

Forskning med finlandssvenska ungdomar som målgrupp har under de senaste åren ökat i samband med att tankesmedjan Magma inledde projektet med den svenskspråkiga ungdomsbarometern. Trots det är det brist på omfattande forskning med specifikt finlandssvenska ungdomar som målgrupp. Den svenskspråkiga ungdomsbarometern är gjord utgående från enkätstudier som tankesmedjan Magma låtit samla in. Undersökningen utfördes av Taloustutkimus genom telefonintervjuer, men ungdomarna gavs också möjlighet att delta elektroniskt. 800 finlandssvenska ungdomar i åldern 15 – 19 deltog i studien. Av svaren kommer 37% från huvudstadsregionen, vilket utgör den näst största svarsgruppen efter Österbotten. (Wrede-Jäntti et.al., 2018).

I den svenskspråkiga ungdomsbarometern framkommer att finlandssvenska ungdomars uppfattningar generellt inte avviker från de finskspråkiga ungdomarnas uppfattningar. De finlandssvenska ungdomarna är, liksom majoriteten av de finskspråkiga ungdomarna,

överlag nöjda med sitt liv och sin vardag. Finlandssvenska ungdomar har i allmänhet goda relationer till sina föräldrar. Under fritiden umgås hälften av de som deltog i studien främst med kompisarna och ca 25% uppger att de umgås med familjen. 4/5 ungdomar uppger att de har åtminstone en hobby, således en klar majoritet.

Då man tittar närmare på skillnader mellan finska- och svensktalande ungdomar i Finland framkommer att de svenskspråkiga flickorna eventuellt mår aningen sämre än de finskspråkiga flickorna, även om de jämförande resultaten kommer från ungdomsbarometern på nationell nivå som är gjord år 2015 (Myllyniemi, 2015). En annan skillnad ur könsperspektiv är att finlandssvenska flickor upplever sig må sämre än pojkar då det kommer till uppfattningen om det egna välmående. Finlandssvenska flickor känner sig också oftare ensamma jämfört med finlandssvenska pojkar, även om pojkarna oftare uppger att de är ensamma t.ex. under fritiden. Trots att ungdomarna överlag har en positiv inställning till framtiden, uppger hälften av de svenskspråkiga flickorna att de känner ångest inför den, vilket också är fler jämfört med pojkarna. (Wrede-Jäntti et.al., 2018).

Jenny Stenberg-Sirén & László Vincze (2018) har i samband med den svenskspråkiga ungdomsbarometern analyserat finlandssvenska ungdomars vardag, språkidentitet och medieanvändning. Stenberg-Sirén & Vincze konstaterar att också i Nyland är totalt svenskspråkiga familjer vanliga, även om tvåspråkighet är vanligare jämfört med exempelvis Österbotten. Utanför hemmet är det vanligare med finska och engelska, även om det svenska språket också där dominerar. Dock går majoriteten av de svarande ännu i skola, vilket antagligen är en bidragande orsak till att svenskan dominerar deras vardagsmiljö. Resultaten från studien tyder på att finskan konkurrerar med engelskan hos finlandssvenska ungdomar. Det tyder på att engelskan fått en allt större roll i ungdomarnas vardag, kanske för att det anses vara nödvändigt att kunna i globala sammanhang.

Motsvarande resultat har även László Vincze & Nick Joyce (2018) kommit fram till. De undersöker finlandssvenska ungdomars språkanvändning i sociala möten online och ansikte mot ansikte. Till resultaten hör att finlandssvenska ungdomar har en större sannolikhet att skriva på engelska online, jämfört med både finska och svenska. Ungdomarna upplevde också att det var mer bekvämt att identifiera sig med det engelska språket, framom det finska. Vincze & Joyce konstaterar utgående från resultaten att internet eventuellt har en större

inverkan på den sociala kontexten än vad tidigare forskning uppmärksammat. (ibid., 2018). Finlandssvenska ungdomar speciellt i huvudstadsregionen är omringade av två språk förutom sitt modersmål, nämligen finska och engelska. Trots att de här studierna är gjorda ur ett språkigt perspektiv ger de en inblick i den komplexa, finlandssvenska identiteten bland unga. Identiteten influeras bl.a. av faktorer i miljön kring den unga, och det svenska språket är utgående från de här studierna en viktig markör för bl.a. flerspråkighet.

3. Vardagen i en urban miljö

Den här avhandlingen är materialstyrd, vilket innebär att bl.a. forskningsfrågorna formats utgående från materialet. För att analysera materialet behövs förståelse för den kontext materialet är insamlat i och hur den här kontexten kan komma att påverka resultatet. En viktig aspekt är att alla ungdomarna i det här materialet sysslar med olika former av träning och därför diskuteras främst träning som en form av fritidssyssla. Materialet är insamlat i finlandssvensk skola i Helsingfors med tanke på vardagsmiljön. Det innebär att begreppen vardag och urban miljö är relevanta för att beskriva kontexten. Förutom att definiera aktuella begrepp tas även tidigare forskning upp i den här sektionen.

Inom ungdomsforskningen har man ofta fokuserat antingen på utrymmen där unga är fristående, exempelvis genom att studera fritid och hobby, kompisrelationer eller ungdomskultur, eller ungas delaktighet i samhället, som ungas påverkningsmöjligheter, utbildning och avlönat arbete. (Myllyniemi, 2015, s. 7). Ungdomsforskningen är främst kvalitativ och fokuserar på ungas kultur, ungas attityder, sätt att tänka och hur de fattar beslut, men det finns också kvantitativ forskning och statistik över t.ex. ungas utbildning (Laine, 2012, s. 26). Marja Peltola & Jenni Moisio (2017, s. 18) har gjort en litteraturoversikt av finländsk forskning som gjorts kring ungas delaktighet i samhället, och de konstaterar att det har gjorts mycket tvärvetenskaplig forskning framförallt i skolan samt kring hobby- och ungdomsverksamhet.

3.1. Vardagskontexten: balansen mellan fritid och arbete

I den här avhandlingen definieras vardag som balansen mellan fritid och arbete (Liikkanen, 2009). Liikkanen menar att de här två begreppen formar vardagen och hur människor strukturerar sina liv. Enligt Liikkanen är vardagen en självklar del av det mänskliga livet och även om vardagen är konkret och närvarande är den ändå abstrakt som begrepp. För unga i den här avhandlingen påverkas vardagen också av familjeförhållanden eftersom majoriteten av dem ännu bor hemma (Pekkarinen & Myllyniemi, 2017, s. 16–17).

Utgående från Liikkanens (2009) definition av vardagen finns det alltså två återkommande huvudaspekter i vardagen för unga: skola och fritid. Skolan är naturligt en del av ungas vardag i och med läroplikten i Finland (Lag om grundläggande utbildning, 25§) och att man värdesätter avgångsbetyg från skolan. Enligt tidigare forskning anser unga att de i skolan får allmänbildning, social kompetens och språkkunskaper. Å andra sidan upplever de att kunde på mera undervisning i påverkningskompetens och ekonomi. Majoriteten, ca 80%, av ungdomarna har positiva erfarenheter av grundskolan och överlag skattas utbildningen högt. Fler än 9/10 unga anser att utbildning förbättrar möjligheterna till arbete. (Pekkarinen & Myllyniemi, 2017, s. 209–210). I grundskolan upplever närmare 70% av de svarande att de har en stabil relation till sin skola och att man hör till sin skolgemenskap. (Pekkarinen & Myllyniemi, 2017, s. 95). Skolan är alltså för de flesta en självklar del av ungas vardag och för det mesta en positiv tillvaro. Enligt ungdomsbarometern 2017 syns dock en viss polarisering i och med att de som trivs i skolan har tendens att klara sig bra också senare i livet, medan de som faller utanför utbildningen upplever att de inte ens fått tillräckligt med information om olika alternativ.

Den andra aspekten i vardagen är fritiden. Merikivi, Myllyniemi & Salasuo (2016) definierar fritid som tiden utanför skola eller annan institutionell verksamhet. I sin studie om media och motion kom de fram till att ungas fritid består av fyra element: mediaaktivitet, hobbyn, socialt liv och gymnastik.

Målgruppen i Merikivi et.al. (2016) forskning är 7–29 åriga barn och unga som bor i Finland och materialet består av ca 1200 intervjuer, varav 57 gjordes på svenska. I forskningen framkommer att 15-åringar överlag upplever att de har tillräckligt med fritid. Det finns ett

samband mellan unga som upplever att de har för mycket fritid och unga som upplever att de använder media för mycket och forskarna reflekterar om det har att göra med att fritiden uppfattas som tråkig och man då flyr tristessen med hjälp av media. Majoriteten av ungdomarna bedömer dock att de använder telefonen och internet passligt mycket och en vanligare uppfattning verkar vara att andra i deras omgivning använder telefonen för mycket. (Merikivi et.al., 2016).

Resultaten från studien tyder på att telefonen är favoritapparaten hos unga. Telefonen används för att vara på internet, lyssna på musik, läsa olika former av texter, spela digitala spel och fotografera. Den viktigaste funktionen ansågs dock vara att kunna hålla kontakt med människor och att söka information samt för att utveckla olika färdigheter, exempelvis inom en hobby. För 14–15-åringar ger media av olika slag en möjlighet till ensamhet och i den här aspekten de skiljer sig från andra åldersgrupper. Även olika videotjänster, som t.ex. Netflix och Youtube, används oftast vid 14–15-års ålder jämfört med de andra åldersgrupperna. Studien av Merikivi et.al. visar också att trots att internet är en självklar del av vardagen, är det en minoritet av unga som själva producerar och publicerar material till internet offentligt. Resultaten tyder på att de unga hellre följer med och ser vad andra producerar. (Merikivi et.al., 2016). Telefonen och sociala media är alltså både ett sätt att hålla kontakt under fritiden, men har också en roll i att skapa tid för sig själv i olika sociala sammanhang.

Enligt Merikivi et.al (2016) anser ca 30% av 15–19 -åringarna som deltog i studien att de har en hobby. 8 % av alla de som deltog i studien svarade att de inte har någon hobby. Det här resultatet kan jämföras med den svenska ungdomsbarometern, där det framkommer att 4/5 av 800 svarande upplever att de har åtminstone en hobby (Wrede-Jäntti et.al., 2018). I och för sig är Merikivi et.al. (2016) studie några år äldre, men man kan också fråga sig om det är vanligare att finlandssvenska ungdomar har hobbyn jämfört med de finskspråkiga. Den vanligaste hobbyn visade sig vara idrott i olika former (Merikivi et.al., 2016). Också Alsuhail & Högnabba (2015, s. 19) har gjort en studie om ungas hälsovanor i Helsingfors. I deras studie framkommer att 7/10 ungdomar rör på sig flera gånger i veckan.

Resultaten från tidigare forskning tyder på att fritid och skola är naturliga delar av ungas vardag. Fritiden består för ungdomarna främst av kontakt till kompisar och hobbyn av olika slag. Hyvärinen et.al. (2014) inkluderar också internationellt resande som en form av

fritidssyssla. I studien har Hyvärinen et.al. (2014) undersökt klasskillnader bland unga genom att studera ungas upplevelser av samhörighet, olikhet och av att vara ”den andra” i grundskolan. De menar att t.ex. resande och vissa hobbyn synliggör klasskillnader i ungas vardag. Begreppen som Hyvärinen et.al. använder i sin studie är också vanliga inom det kosmopolitiska perspektivet, vilket gör att deras studie belyser andra faktorer i vardagen än aktiviteter av olika slag.

En annan aspekt som är viktig i ungas vardag är hemmet. En klar majoritet av 15-åringarna bor hemma hos föräldrarna (Pekkarinen & Myllyniemi, 2017, s. 16–17). Familjeförhållanden har visat sig vara viktiga för vardagshanteringen och enligt den nationella ungdomsbarometern från 2015 har de som är i osäkra familjeförhållanden sämre förutsättningar att hantera sin vardag. Faktorer som skilsmässa eller andra allvarliga konflikter inom påverkar ungas vardagshandling negativt. Också unga som har föräldrar med alkoholproblem visade sig oftare ha svårigheter med konkreta vardagsrutiner. 9/10 av dem som deltog i studien anser dock att de bor i ett kärleksfullt hem med familjemedlemmar som hjälper och stöder. (Myllyniemi, 2015, s. 259–260). Också Liikkanen (2009, s. 11) lyfter fram att familjen anses vara en av de viktigaste komponenterna i livet och bl.a. Ristikari et.al. (2016) uppmärksammar att föräldrarnas utbildningsnivå och en knaper ekonomisk situation i vardagen tenderar ha långvarig inverkan på ungas framtid.

3.2. Ungas vardag i staden

Stadsmiljön är relevant i analysen av materialet. Staden beskriver den miljö ungdomarna lever i, vilket gör att dessa ungdomars tankar eventuellt skiljer sig från vad unga på landsbygden tänker. En intressant detalj är att det används liknande begrepp då man diskuterar unga och då man beskriver stadslivet. Det verkar finnas en allmän uppfattning om att det är bland unga och i stadslivet som nya trender och normer skapas (se t.ex. Lalander & Johansson, 2012; Erikson, 2000). Diskussionen om stadsmiljöns inverkan på ungas vardagsliv i det här materialet fokuseras på själva stadsmiljön samt urbanism – d.v.s. hur staden är uppbyggd samt de livsstilar och personlighetstyper som är utmärkande för den moderna staden. (Giddens & Sutton, 2013; Harvey, 2009).

Giddens & Sutton (2013, s. 145) presenterar fyra hörnstenar för stadslivet; kultur, konflikter, konsumtion och gemenskap. Kulturen innefattar förutom olika upplevelser även religion och hur själva stadsmiljön är uppbyggd. I motsats till landsbygden, som representerar det naturliga och orörda, beskrivs miljön i städer som en skapad och uppbyggd miljö. Konflikter uppstår i samband med planeringen kring hur staden ska utvecklas, men också gällande olika resurser för medborgarna. Konsumtion anses vara en vardaglig del av det urbana livet och olika resurser ger olika möjligheter att konsumera. Lundby (2011) har undersökt 15–17-åringars konsumtionsvanor i Sverige och hon konstaterar att ungdomar är mycket aktiva konsumenter. Ungdomar handlar olika produkter, så som kläder och mat, går på café och betalar för olika nöjesupplevelser.

I städerna är kultur, socialt liv och konsumtion mer tillgängliga än på landsbygden, medan konflikterna hör ihop med olika drömmar kring hur staden ska växa och utvecklas. Kultur, konflikter, konsumtion och gemenskap är således viktiga faktorer i stadslivet enligt Giddens & Sutton (2013), men faktorerna definierar också stadsinvånarna på en socioekonomisk skala. I städer uppstår gemenskap naturligt i samband med det sociala livet, men också utgående från befolkningens sammansättning. Exempelvis personer som bor i samma stadsdel kan bilda en egen gemenskap, egna normer och egna uppfattningar om det goda livet och jämföra sig med uppfattningen om livet i andra stadsdelar. Således antas att det uppstår en viss rivalitet mellan stadsdelar och att olika förutfattade meningar skapas kring hur man lever på vissa områden i staden. Heli Ponto (2017) lyfter i sin doktorsavhandling fram att skillnaderna i socioekonomisk status har ökat i Helsingfors, specifikt mellan olika grannskap och utrymmen i staden. Enligt henne påverkar skillnaderna också unga i vardagliga livet och hon menar att unga i stadsmiljö med större sannolikhet har upplevt utvecklingen jämfört med unga som bor annanstans i Finland. Det här kan leda till att ungdomar i städer uppfattar samhällliga förändringar på ett annat sätt än ungdomar i landsbygden. (ibid., 2017, s. 53).

David Harvey (2009), professor i antropologi och geografi, beskriver urbanism som en uppsättning av sociala förhållanden. Städerna speglar sociala förhållanden som är erkända i samhället överlag. Erkända förhållanden i sin tur representerar de normer som reglerar och konstruerar det urbana fenomenet i samhället. Enligt honom är staden en separat enhet av samhället, med egna normer och interna förändringar som påverkas av andra strukturer.

Harvey menar att staden som en skapad miljö spelar en viktig roll i ett invecklat symbolsystem. Det här symbolsystemet ger riktning och mening i det vardagliga livet i den urbana kulturen. Symbolerna och signalerna i stadsmiljön är inflytelserika, inte minst bland unga. (ibid., 2009, s. 304, 310).

Livet i stadsmiljön tenderar alltså enligt Harvey vara starkt baserad på normer och uppfattningar om det goda livet. Erkända förhållanden kan exempelvis motsvara tankarna om det goda livet och inbegriper således exempelvis olika mål som anses värda att uppnå. Tankarna om det goda livet synliggörs framförallt av faktorer som kännetecknar ett sämre liv. Utgående från Harveys tankar förkroppsligas olika former av det goda livet i städerna i gatubilden, och det handlar alltså erkännanden som uppfattas som bra av hela samhället. Det kan handla om t.ex. uppfattningen om vad som är en bra utbildning eller ett bra jobb, eller å andra sidan en uppfattning om *att* man ska utbilda sig eller ha ett jobb. Erkända förhållanden kan också tolkas som trender av olika slag, som kanske testas i städer och sedan sprids om de vidare till andra delar av landet om de får godkänt. En av trenderna just nu är att t.ex. åka på resa, så resandet är just nu en uttryckssymbol för det goda livet.

Vardagen i en urban miljö består således bl.a. av symboler och information angående hur man kan vara och olika antaganden om den goda vardagen. Stadslivet är alltså fyllt av olika förväntningar och normer som betraktas som antingen eftersträvaransvärda eller negativa. Eftersom ett helt spektrum av olika sociala kulturer lever parallellt med varandra och ses i stadsbilden blir uppfattningen av olika sociala grupper tydlig. Genom att betrakta olika levnadsförhållanden bildar unga sig en uppfattning om vilka faktorer det goda livet kännetecknas av. En detalj i Merikivi et.al. (2016) undersökning är att också mediemiljön tycktes vara mer närvarande hos ungdomar som bor i städer, vilket också kan påverka och bidra till ungas uppfattning om det goda livet. De erkända faktorerna i samhället representerar i sin tur normer och regler som också blir eftersträvaransvärda för att uppnå en viss status. Exempelvis har olika livsstilar, stadsdelar eller skolor olika förväntningar på hur man ska vara och uppföra sig för att visa tillhörighet.

Tidigare forskning visar att ungdomarna i Helsingfors överlag mår bra. Rinne (2016) har studerat Helsingforsungas erfarenheter och möjligheter till välmående. Studien är publicerad av Helsingfors stads faktacentral och har 375 deltagare. Resultaten visar att unga i

Helsingfors har goda möjligheter att må bra och unga anser att självkänsla och sociala relationer är viktiga för välmående. Enligt studien upplever en ung som mår bra att hen har goda relationer till familj och vänner och meningsfull fritid. Välmående uppfattas som en kombination av att må bra både psykiskt och fysiskt, samt att man har självförtroende och mod att försöka uppnå sina drömmar. I Helsingfors finns det dock också unga som har begränsade möjligheter till välmående. Enligt Rinne hör ensamhet, bristfälligt umgänge, bristfälliga hemförhållanden och invandrarbakgrund till faktorer som begränsar ungas välmående.

Även Viilo (2017) har kommit till motsvarande resultat, nämligen att ungdomar i Helsingfors upplever att möjligheterna att må bra påverkas genom olika människorelationer. Unga i Helsingfors upplever att de har möjligheter att hitta nya vänner samt att de får kärlek och omsorg. Å andra sidan upplever unga att de har mindre möjligheter till säkerhet, vilket kan tolkas som att unga uppfattar samhället som otryggt. En tredjedel av ungdomarna upplever att de inte kan röra sig på stan utan att vara rädda för våld eller störande beteende. Unga upplever också att de inte har möjlighet att påverka faktorer i närmiljön och att påverkningsmöjligheterna begränsas till skolvärlden. (ibid., 2017).

Heli Ponto (2017) har skrivit en doktorsavhandling inom humanistisk geografi som behandlar 15–20-årigas erfarenheter av platser de vardagligen rör sig på i Helsingfors. Avhandlingen är gjord med blandade metoder, som intervjuer, fotografier och skrivuppgifter. Allt som allt deltog 162 personer i studien och alla deltagarna bodde hemma hos föräldrarna då materialet samlades in. Pontos avhandling har således motsvarande målgrupp som den här avhandlingen, nämligen unga som bor i Helsingfors och inte är i en uttalat sårbar position i samhället. Avhandlingen ger en bild av hur det vardagliga livet i Helsingfors kan se ut och Pontos resultat tyder på att de platser man rör sig på under vardagen blir meningsfulla för individen.

Ponto uppmärksammar att den allmänna diskussionen kring ungas utrymmen fokuserar på att unga inte har tillräckligt med möjliga platser att mötas under fritiden. Hennes studie tyder dock på motsatsen, nämligen att unga har flera platser att umgås på än vad diskussionen antyder. Samma gäller också angående möjligheter för unga att ta sig dit de vill i Helsingfors. Unga har bra möjligheter att röra sig på stan, trots att de ännu bor hemma och föräldrarna i

viss mån reglerar deras rörlighet. Dock påpekar hon att hennes material utgörs av unga deltagare tillhörande medelklassen och menar att om studien gjordes med unga i en mer sårbar position i samhället kan resultatet bli ett annat. (ibid., 2017, s. 126).

Resultaten i Pontos avhandling tyder på att individer behöver en daglig mobilitet för att forma erfarenheter mellan platser och känsla av gemenskap. Dagliga förflyttningar och dagliga rutiner är en viktig del av de vardagliga upplevelserna och ger vardagslivet mening. Sociala möten i vardagsmiljön är också viktiga och Ponto lyfter specifikt fram undvikande av sociala möten. I sociala möten känner ungdomarna antingen gemenskap eller utanförskap och unga söker sig främst till platser där de känner gemenskap samt undviker platser där de upplever utanförskap. Orsaken till att vissa ungdomar bättre klarar av sociala möten med "det andra" påverkas av hur vana unga är att möta mångfald och olikheter (jmf. även Anderson, 2011). Känsla av gemenskap och i sällskap av en kompis gjorde det enklare för unga att respektera och tolerera "det främmande". Unga som hade en känsla av utanförskap tenderade att ha det svårare att bemöta och acceptera olikheter. (ibid., 2017, s. 130–132).

Harinen et.al. (2012, s. 181–182) tar upp erfarenheter bland unga med föräldrar från ett annat land än Finland och menar att vissa utrymmen i det lokala samhället är kulturellt reserverade. Begreppet innebär att de som är annorlunda förstår att det inte finns plats för dem på offentliga platser som redan är "reserverade" av en annan social grupp. Även Rinne (2016, s. 22) diskuterar den här aspekten genom begreppet "upplevt annorlundaskap". Upplevt annorlundaskap utmanar ungas förmåga att agera i stadsmiljöer. Med begreppet menar Rinne att vissa kulturella variationer hos unga gör att de upplever sig avvika från mängden, vilket leder till att det blir t.ex. svårare för dem som upplever annorlundaskap att få kompisar.

Stadsmiljön i vardagen påverkar således de unga på många sätt. Viktiga påverkande faktorer är bl.a. tillgänglighet, gemenskap, mångfald och normer. I Helsingfors är det enkelt för ungdomarna att ta sig från ett ställe till ett annat med hjälp av bl.a. kollektivtrafik eller cykel. Även kompisar, hobbyn och kultur anses tillgängliga i ungdomarnas vardagsliv i Helsingfors. Gemenskapen uppstår i skolan och kompisar från ungefär samma stadsdelar. I städerna finns en mångfald som är tydligare än på landsbygden framförallt i vardagsbilden, vilket utgör en viktig aspekt för kosmopolitiska attityder i vardagen bland Helsingforsunga. I vardagen ser ungdomarna i kosmopolitiska utrymmen, som i exempelvis kollektivtrafiken, andra sociala

grupper som utgör exempel på olika sätt att leva. Normerna reglerar sedan uppfattningarna kring vad som är eftersträvansvärt i samhället överlag och ger således riktningar enligt hur man ska vara för att kunna kategoriseras till en viss social grupp.

4. Beskrivning av forskningsprocessen

Forskningsetiska delegationen (2012) har gjort upp riktlinjer för ett gott förfarande inom forskning. Dessa riktlinjer poängterar främst ärlighet och öppenhet under forskningsprocessen, samt ett ansvarsfullt och noggrant förfarande. Informerat samtycke innebär att informanten informeras om forskningens upplägg och vad det innebär att delta i intervjun. Till samtycket hör också att informanten vet om att hen kan avbryta intervjun när som helst utan någon vidare orsak. Intervjuerna är gjorda enligt de forskningsetiska principerna, i och med att intervjuaren i början av intervjuerna berättat dessa riktlinjer för informanterna. Projektet De unga i Tiden har ett forskningstillstånd som omfattar även arbeten för studeranden. Jag behövde således inte ansöka om ett skilt forskningslov för att använda materialet i den här avhandlingen.

Avhandlingen är materialstyrd. Det innebär att den är formad utgående från det material jag fick från Nuorisotutkimusseura. Jag skrev en ansökan om materialet, där jag reflekterade kring hur materialet kunde användas i min pro gradu-avhandling. Ansökan beviljades och därefter skrev jag ett kontrakt med Nuorisotutkimusseura. I kontraktet förbinder jag mig bl.a. till att behandla materialet respektfullt och etiskt korrekt, samt att det ska förvaras bakom lösenord. För avhandlingens del är det en viktig etisk fråga angående hur jag förvarar materialet samt att reflektera kring hur och varför jag tolkar och analyserar materialet på ett visst sätt (Forskningsetiska delegationen 2012).

En av utmaningarna i att analysera ett färdigt material är att tolka materialet korrekt. Vid intervjutillfället påverkas intervjun av många faktorer och i samband med det fysiska mötet är det möjligt att tolka non-verbal kommunikation som antingen förstärker en tolkning eller gör en tolkning motstridig. Det här leder till att viktiga signaler och stämningar från

intervjuerna kan ha gått mig förbi. Å andra sidan upplever jag att jag kunnat betrakta materialet objektivt i och med att jag inte på ett personligt plan varit inblandad i insamlingsprocessen.

Eftersom jag analyserar ett färdigt material kan jag följa t.ex. Christiansen & Prouts (2002) linje, d.v.s. att närma mig materialet med ett genuint intresse för hur ungdomarna verkligen beskriver sin vardag och den kontext de lever i. Det här innebär att jag som forskare ska vara medveten och engagerad i ungas kultur och ta i beaktande ungas sociala erfarenheter och beskrivningar av dem. Alla ungdomar har olika erfarenheter och uppfattning av situationer och som forskare ska jag sträva till att ta i beaktande dessa likheter och skillnader.

I sammanställningen av resultaten är informanterna anonyma och könet är inte benämnt eftersom de finlandssvenska kretsarna är små och igenkänningsfaktorer blir därför många och starka. I intervjuerna är t.ex. vardagliga platser i de ungas liv anonymiserade. Hobbyn och träningar är däremot nämnda för att få en bild av vad de unga gör under vardagarna, ifall inte jag gjort bedömningen att hobbyn i det enskilda fallet utgör en för hög igenkänningsfaktor.

I citaten innebär **I** intervjuare och **HBxx** anger koden för den ungdomen som gett citatet. (---) innebär att delar av citatet lämnats bort för att det inte varit relevant för forskningsfrågan. Det senaste tecknet används även för att markera att en ändring är gjord i transkriberingen för att göra citatet smidigare att läsa, men att ändringen inte påverkat innebörden i citatet.

4.1. Avgränsning av materialet

Materialet jag fick från Nuorisotutkimusseura samlades på ett USB-minne. Det var allt som allt 13 intervjuer. Materialet är ett svenskspråkigt material från Helsingfors. En intervju med en informant från en annan ort än Helsingfors var med bland materialet och den intervjun raderades då den inte motsvarade målgruppen. 8 av 12 intervjuer var gjorda på svenska och de resterande fyra var gjorda på finska. Intervjuerna är gjorda av tre olika personer, vilket gör att intervjuerna skiljer sig från varandra i upplägget beroende på vem som gjort intervjuerna.

Vid närmare granskning av de finska intervjuerna var det endast en av ungdomarna som pratade finska hemma med båda föräldrarna, medan de övriga pratade svenska åtminstone med den ena föräldern. De här intervjuerna hade inte samma element som de andra intervjuerna. Exempelvis saknas en mer ingående diskussion av vardagsrutinerna. Intervjuerna behandlar inte heller framtidsplanerna desto djupare, och inte heller relationer till andra vuxna förutom föräldrar och släktingar. Därför valde jag att lämna bort de finska intervjuerna. Således består materialet för den här avhandlingen av 8 intervjuer med finlandssvenska 15–16-åringar bosatta i Helsingfors. Det leder till att materialet som används i den här avhandlingen är insamlat av två olika personer istället för tre. Att två olika personer genomfört intervjuerna var en utmaning under analysfasen i och med att de inte följde samma strukturer, även om motsvarande ämnen diskuterades.

För att analysera materialet har jag använt kvalitativ innehållsanalys. Kvalitativ innehållsanalys används ofta inom empirisk forskning då man undersöker texter av olika slag. Metoden inbegriper att systematiskt ge mening åt forskningsmaterialet. Karaktäristiskt för kvalitativ innehållsanalys är att avgränsa materialet och sedan kategorisera och gruppera det avgränsade materialet för att få fram nya insikter. (Tuomi & Sarajarvi, 2009). Eftersom avhandlingen är materialbaserad var den första utmaningen i forskningsprocessen att kartlägga vilka teman som diskuteras i intervjuerna. För kartläggningen använde jag mig av Eskola & Suorantas (1998) specificeringsmetod. Metoden upptäcktes i och med att jag i samband med magisterseminarierna skrev den metodologiska essän.

Eskola & Suorantas specificeringsmetod kan t.ex. tillämpas vid avgränsning av materialet. Specificeringsmetoden går ut på att kvantitativt räkna ut det väsentliga i materialet genom att undersöka vilka begrepp och teman som återkommer mest frekvent. (Eskola & Suoranta, 1998, 185). Tabell 1 på följande sida illustrerar hur många intervjuer som tar upp ett återkommande och relevant tema för avhandlingen.

Tabell 1 visar vilka teman som framkommit i hur många av intervjuerna. Teman som behandlas i alla intervjuerna är framtiden, vänner, familj, skolan, närmiljön och tiden utanför skolan. Ett annat återkommande tema är resor och det är endast en av intervjuerna som inte behandlar det temat. Temat "Övriga relationer" innefattar diskussioner om relationer till

andra vuxna, som exempelvis lärare, tränare och släktingar. Syn på livet diskuteras i tre av intervjuerna och specifika mat- och hälsorelaterade frågor i två intervjuer.

Tabell 1. Aktuella teman i materialet.

	1	2	3	4	5	6	7	8
Framtiden	■					■		
Vänner	■					■		
Familj	■					■		
Skolan	■					■		
Närmiljön	■					■		
Tiden utanför skolan	■					■		
Resor	■					■		■
Övriga relationer	■					■	■	
Syn på livet	■			■				
Mat- och hälsofrågor	■		■					

Utgående från den här kartläggningen kom jag fram till att avhandlingens tema är ungas vardag. Avhandlingens syfte och frågeställningarna ändrades också i det här skedet. I och med temat vardag fokuserade jag sedan på det mest relevanta temat, nämligen tiden utanför skolan, som också var den största kategorin.

Tiden utanför skolan delades upp i underkategorier enligt följande:

Tabell 2. Underkategorier i temat Tiden utanför skolan.

	1	2	3	4	5	6	7	8
Vardagsrutiner	■							
Hobbyn	■							
Sociala medier	■							
Fest och alkohol	■					■		
Fritid	■				■			
Ekonomi och jobb	■				■			

Tabell 2 läses på motsvarande sätt som tabell 1, nämligen enligt i hur många av intervjuerna ett visst tema behandlats. Det visade sig i det här skedet att alla ungdomarna i materialet är mer eller mindre intresserade av träning. Fest och alkohol uttryckte ingen av ungdomarna som en del av vardagen, och därför valdes den kategorin bort. Ekonomi och jobb utgjorde endast en liten del i de intervjuerna som behandlade temat, därför blev det motiverat att även välja bort den aspekten. Således blev vardagsrutinerna kvar av kategorierna. Utgående från hur informanterna beskriver en vanlig dag för dem skapades vardagsscheman som presenteras i kap. 5.

Ungas vardagsrutiner i sig inte ett obehandlat tema inom forskning, även om den här avhandlingen specifikt behandlar finlandssvenska ungdomars vardagsrutiner. Resultaten angående ungas vardag i den här avhandlingen motsvarar resultaten i Merikivi et.al. (2016) studie. I litteratur som handlar om dagens ungdomar är bl.a. kosmopolitism ett återkommande begrepp och samtidigt inverkan på ungas vardag blir relevant ur en modern aspekt. Det kosmopolitiska perspektivet möjliggör nya insikter i ungas vardag. Att tillämpa kosmopolitism på vardagliga ungdomar var under forskningsprocessen en genomgående utmaning. Första utmaningen var att definiera begreppet kosmopolitism. Definitionerna på kosmopolitism är många och sträcker sig från beskrivningar angående hur begreppet traditionellt används inom socialvetenskaplig forskning, via definitioner som ser kosmopolitism som en social process i socialtransformation (Delanty, 2006), till kosmopolitism som en syn på 2000-talets samhälle (Beck, 2006). Den andra forskningsfrågan kom således att handla om hur unga kan förstås ur ett kosmopolitiskt perspektiv.

Den andra forskningsfrågan analyseras med hjälp av Tuomi & Sarajärvi (2009) metod inom kvalitativ innehållsanalys, d.v.s. att avgränsa, kategorisera och avslutningsvis abstrahera materialet. Tuomi & Sarajärvi (2009, s. 92) poängterar avgränsningen av materialet som en viktig del av processen och inbegriper även att skriva en sammanfattning som ett avslutande moment i analysfasen. Avgränsningen av materialet är samma som för den första forskningsfrågan. Överlag var avgränsningsfasen en lång process, men sist och slutligen väldigt lärorik.

Kategorierna i den andra forskningsfrågan är skapade enligt kosmopolitiska dyader. Kategorierna benämns som Gemenskap–Utanförskap, Vi–De och det Traditionella–det Gränslösa. Namnen till kategorierna är inspirerade av Becks (2006) definition av kosmopolitism, nämligen upplevelsen om att inte vara någondera utan snarare i många sammanhang både och, samt även att man befinner sig någonstans mellan dessa dyader. I de här kategorierna kommer fram mer komplexa insikter i ungas vardagliga kontext, och inkluderar även temat framtiden som var ett tema alla informanter hade diskuterat i intervjuerna.

5. Finlandssvenska ungas vardag i Helsingfors

För att svara på forskningsfrågorna har jag studerat ungas vardagsrutiner, samt hurdana kosmopolitiska dyader som kommer fram i ungas vardagskontext. Vardagsrutinerna, som presenteras i kap. 5.1., beskriver inte bara aktiviteter i vardagen, utan också vilka aktiviteter som prioriteras och vilka aktiviteter som får ge vika då tiden inte räcker till för allting. De kosmopolitiska dyaderna, som presenteras i kap. 5.2., bidrar till en mer holistisk syn på vardagen, som alltså tar i beaktande även hur det samtida samhället påverkar ungas vardag. De beskriver olika konflikter som uppstår i vardagssituationer i staden.

5.1. Ungas vardagsrutiner: Hemmet, skolan, träning, fritid

Som tidigare nämnts är alla ungdomarna i materialet intresserade av träning. Därför är det starkt fokus på träning i resultaten. Utgående från det här materialet definieras fyra uppsättningar av vardagsrutinerna: 1. Veckan uppdelad enligt träningsdagar och träningsfria dagar, 2. Träningen styr vardagsrutinerna, 3. Vardagsrutinerna regleras av föräldrar och 4. Träning som hobby. Rutinerna är omskrivna till vardagsscheman, som är gjorda enligt tabeller där kolumnerna benämner tid och aktiviteter. Tiden är noterad enligt vad ungdomarna nämnt i intervjuerna, även om man kan anta att skoldagen är ungefär lika lång för dem alla. Aktiviteterna är sorterade enligt hur ungdomen berättat om dem. Tabellerna är exempel på olika sätt för ungdomarna att strukturera sin vardagstid.

En viktig aspekt är att ungdomarna gör en klar skillnad på hobbyn och träningar. Hobbyn ingår ofta inte i deras vardagsschema, medan träningarna gör det. Hobbyn är således mera av en sysselsättning under fritiden, medan träningen är en strukturerad del av vardagen som t.ex. upplevs öppna möjligheter för framtiden. Beskrivningen av vardagsrutinerna ger en grundläggande beskrivning av återkommande element och hur de prioriteras i de finlandssvenska ungdomarnas vardag.

5.1.1. Rutinerna uppdelade enligt träningsdagar och träningsfria dagar

Det första exemplet beskriver hur unga strukturerar sin vardagstid är enligt träningsdagar och träningsfria dagar. Gemensamt för de tre ungdomarna som sorterats till denna kategori är att då de inte tränar har de fritid och väljer då att vara med kompisar under den tid de annars skulle träna.

Vardagsschemat i den här kategorin har tre kolumner; tid, träningsdag och träningsfri dag. I tid-kolumnen benämns om ungdomen beskrivit någon tid för en viss aktivitet. I träningsdag-kolumnen beskrivs de aktiviteter som förekommer under de dagar ungdomen tränar. I träningsfri dag-kolumnen benämns den aktivitet unga specifikt nämnt att de gör istället för träningen.

En av informanterna som beskriver sina vardagsrutiner enligt detta koncept har spelat fotboll på hög nivå i flera år, men nu har hen minskat på fotbollen till två dagar i veckan. Som hobby nämner ungdomen skateboarding. Så här beskriver hen sin vardag:

***HB16:** 7-tiden borstar jag tänderna, tar en snabb frukost och sticker till skolan. Och ja, efter skolan så brukar ja fa oftast hem först. Kanske äta någån. Sen beror de ju lite på. Om ja har träningar så e ja hemma ba å väntar på att träningarna ska börja och om ja int har träningar far ja ut me kaverina och kommer sen på kvällen hem.*

I: Just de. Va betyder kvällen? Hur sent e de innan träningar [något otydligt]

***HB16:** Oftast där 9-tiden.*

Citatet belyser konceptet att beskriva vardagsrutinerna enligt träningsdagar och träningsfria dagar, eftersom hen specifikt nämner sig göra någonting annat då det inte är träningar. Informanten berättar att hen efter skolan först brukar fara hem och äta, och sedan bestäms

följande aktivitet av huruvida det är träning eller inte. Om hen har träningar väntar hen på att de ska börja, annars träffar hen kompisar och kommer hem sedan under kvällen.

Som vardagsschema ser informantens rutiner ut så här:

Vardagsschema nr. 1: Exempel 1 på kategorin träningsdag och träningsfri dag.

HB16: Fotboll 2 ggr/v., skateboarding som hobby		
Tid	Träningsdag	Träningsfri dag
kl. 07-tiden	Vaknar	
	Skolan	
	Hem, väntar på träningarna	Är med kompisar
	Träningar	
kl. 21-tiden	Hemma	

Ur vardagsschemat framkommer också att hemmet får ge vika för sociala livet under de träningsfria dagarna. Skateboaringen syns inte i vardagsschemat, även om den får mycket tid i själva intervjun. Därför tolkas det som att skateboaringen utövas under fritiden då hen är med sina kompisar. I intervjun framkommer en tydlig beskrivning av skillnaden mellan hobby och träning:

I: Är dom lika viktiga för dig, eller hur sku du tänka?

HB16: Ja e nog bara, ja satsar int liksom nu. Senaste året har ja int satsa riktigt på fotbollen mera. (—) ja sku kunna bli helt jättebra på (fotboll) om ja sku liksom... De sku sen kräva liksom de, allt som ja int vill ge bort från den här skateblandnigen. Den friheten som ja har. Och sen, i lagsport får man ju sen höra mycket kritik. Om du gör någån fel, och tränaren säger va du gör å du gör de. De e vissa träningstider som du måst hålla. Därför tycker ja just att skateboarding e liksom, de e så liksom, vapaa.

I: Så att du hellre satsar på de tidsmässigt?

HB16: ja.

I: Men du fortsätter ändå me fotboll också?

HB16: Ja, nog ska ja, försöker fara två gånger i veckan åtminstone och träna.

Citatet belyser hur ungdomen uppfattar skillnaden mellan träning och hobby. Hen beskriver träningen som en strukturerad del av vardagen. Träningen inbegriper också en del tillhörande förpliktelser, så som att vara på plats, vara i tid och göra bra ifrån sig. Hobbyn å andra sidan beskrivs som en frihet att få göra det man vill. I citatet framkommer att ungdomen känner sig kluven mellan sina två fritidsintressen, vilket också kan tolkas ur ett kosmopolitiskt perspektiv. Å ena sidan upplever hen att hen borde vara på träningarna för att upprätthålla

den möjlighet hen får där, å andra sidan kritiserar ungdomen den feedback-kultur som finns inom träningen som eventuellt leder till att trivseln blir sämre.

I kategorin träningsdag och träningsfri dag är även två andra informanter. De andra informanterna har följande vardagsscheman:

Vardagsschema nr. 2: Exempel 2 i kategorin träningsdag och träningsfri dag.

HB27: Gymnastik 3 ggr/v., sång 1 gg/v.		
Tid	Träningsdag	Träningsfri dag
15 min. innan avfärd	Stiger upp	
	Skolan slutar	
	Hem, äter, tar det lugnt	Är med kompisar
	Träningar	

Vardagsschema nr. 3: Exempel 3 i kategorin träningsdag och träningsfri dag.

HB17: Spelar fotboll		
Tid	Träningsdag	Träningsfri dag
20 min. före skolan börjar	Vaknar	
	Är i skolan	
	Hem	Är med kompisar
	Träningar	

Ur dessa vardagsscheman framkommer att de följer motsvarande beskrivning som vardagsschema nr. 1. I vardagsschema nr. 2 framkommer också fenomenet att hobbyn inte nämns i de normala vardagsrutinerna, vilket i det här sammanhanget eventuellt innebär att sången sker såpass få gånger i veckan att den inte är vardag utan någonting extra som sker varje vecka jämfört med exempel 1 där hobbyn utgör en betydligt större del. Det kan ses som två saker som bestämmer vardagsrutinerna, d.v.s. tider och kontinuitet. Vardagsschema nr. 3 beskriver i sin tur en social och bekymmersfri vardag. För den här ungdomens del spelar t.ex. tider en mindre roll eftersom hen inte alls nämner tider i samband med sitt schema, förutom

att hen stiger upp 20 minuter innan skolan börjar. Det tyder eventuellt på att rutinerna inte är lika starka jämfört med de andra ungdomarna inom samma kategori.

Ungdomarna i den här kategorin beskriver alltså ett exempel där vardagsrutinerna är uppbyggda enligt om de har träningsdag eller en träningsfri dag. Om de har träningsdag prioriteras träningen över kompisarna, men under träningsfria dagar vill ungdomarna helst vara med kompisarna. Även tiden hemma får då ge efter för det sociala livet. Återkommande element i vardagen är skola, fritid, träning och hemmet (jmf. Merikivi et al. 2016). Balansen mellan de olika elementen i vardagen verkar varierande och jämn i den här kategorin och ungdomarna har möjlighet att variera mellan olika aktiviteter i vardagen. Skillnaden mellan träning och hobby är påtaglig och även relevant för hur ungdomarna beskriver förpliktelse som hör ihop med de olika formerna av fritidssysselsättning. Träningen är en strukturerad del av vardagen och verkar inbegripa mera förpliktelser, medan hobbyn är fri och någonting som den unga gör mera frivilligt.

5.2.2. Vardagsrutinerna regleras av föräldrarna

Förutom att vardagsrutinerna regleras av träningsdagar och träningsfria dagar har också föräldrarna en påverkande roll i vardagsrutinerna. Den andra kategorin belyser exempel ur den här aspekten. Vardagsschemat är uppbyggt med två kolumner, en tid-kolumn där tiderna informanten nämnt syns och en aktivitetskolumn som beskriver vad informanten gör under en vanlig dag.

Den här informanten tränar dans 4 ggr i veckan. Tidigare har hen tränat en annan gren, men ville sluta trots att föräldrarna inte gick med på det. Vid den tiden hade hen träningar upp till 22h/vecka. Nu har hen dock avslutat den grenen och börjat med dans istället, vilket varit en dröm under en längre tid. Den här uppsättningen av vardagsrutiner skiljer sig från de andra eftersom föräldrarna har synligare inverkan på vardagen genom att t.ex. reglera hemkomsttider. Det här betyder däremot inte att de andra ungdomarna inte har föräldrar som reglerar hemkomsttider.

Så här beskriver ungdomen sin vardag:

I: Men vill du berätta nu lite liksom, (—) hur ser en såndär vanlig dag ut för dig?

HB22: (---) Så har de vari att man vaknar på moronen och. De e nu ganska tidigt för att (skolan) e ganska långt härifrån. Nå ja gör moronmål och gör mig färdig. Sen sticker ja iväg med (bussen) ti stan å de tar då typ nå 30, 40 minuter. Å där under den tiden så brukar ja då endera läsa en bok eller göra mina läxor där i bussen att de e ganska tråkigt å bara sitta där. (---) Sen kommer ja ti skolan e nu i skolan och e lite me kaverin å koncentrerar mig på timmarna å tills skolan e slut. Oftast efter de så hinner ja vara hemma typ en och en halvtimme och sen så börjar ja fara då ti träningarna. (---) Träningar räcker en timme och sen sticker ja väl iväg hem och, ibland hinner ja träffa där före eller efter nå kompisar. Sen går ja ba hem och sova och, gör kanske någå läxor. Men när ja e lite lat på att göra läxor på kvällen så de blir oftast på moronen eller där i bussen.

Informantens vardagsschema ser ut som följande:

Vardagsschema nr. 4: Exempel på föräldrarnas inverkan på vardagsrutinerna.

HB22: Dans 4 ggr/v.	
Tid	Aktivitet
	Vaknar
30-40 min.	Buss till skolan, gör läxor
	I skolan, är med kompisar
1,5h	Hem, eller är med kompisar
1h	Träningar
Senast kl. 20	Hemma, undantag vis senare träning
	Sova

Överlag motsvarar vardagsschema nr. 4 kategorin träningsdagar och träningsfria dagar. Bland rutinerna finns kompisar, skola, hemmet och träningar med. Hen beskriver dock den sociala tiden mera som ett alternativ till att vara hemma istället för ett alternativ till träningen, vilket kan tolkas som att hemmet eventuellt har en större inverkan på vardagsrutinerna än träningen.

Vid ett annat tillfälle under intervjun berättar ungdomen att hen ska vara hemma kl. 20 på kvällen, men undantag görs om t.ex. träningarna tar slut senare. Hen berättar det här i samband med att intervjuaren frågar om fester och alkohol. Ungdomen är kritisk till tiderna, kanske främst för att hen tolkar att föräldrarna inte litar på ungdomen.

I: Sku du kunna fråga dina föräldrar att hej att sku ni kunna ge (alkohol)?

HB22: Nej, vi e... Eller de e väldigt strängt i vår familj de där liksom. (---) Dom lät ju int mig å sluta min (träning) för att dom trodde att ja va, dom trodde dom har rätt å att ja har jättestränga sådär hemkomsttider.

I: När ska du vara hemma då?

HB22: Nå klockan åtta ska ja vara hemma, förutom då när ja har träningar då kan de gå längre. Att då liksom vet de att ja e å träna, att ja int bara e nånstans. Ja förstår nog va dom menar med den där principen. Men lite mer kanske borde dom kanske lita på mig att ja klarar mig själv och ja vet nog va ja gör.

Citatet belyser föräldrarnas inverkan på den ungas vardagsrutiner. Informanten upplever att familjen är sträng, och menar att det var utmanande att få föräldrarna med på att avsluta den tidigare hobbyn eftersom det kunde ge mera frihet åt ungdomen. Enligt citatet kan det tolkas som att ungdomen upplevde att föräldrarna trodde att hen skulle gå på fester i stället, och att föräldrarna trodde att det var orsaken till att ungdomen ville sluta hobbyn. Enligt informanten är träningen ett sätt för föräldrarna att veta var ungdomen befinner sig, vilket också i och för sig är logiskt. Intensiv träning kan ses som ett bra sätt att hålla ungdomen sysselsatt med annat än t.ex. alkohol. Ungdomen menar också att hen förstår föräldrarnas principer, men uttrycker ändå en önskan att föräldrarna skulle lita mera på ungdomen.

Det här exemplet beskriver hurdan inverkan föräldrarna kan ha på de ungas vardagsrutiner. Aspekten kunde fördjupas mera i detalj, eftersom föräldrarnas inverkan på ungas vardag kan vara stor. Det kunde också vara intressant att gå in på vad ungdomarna tycker om de möjligheter och begränsningar som föräldrarna erbjuder.

5.1.3. Träningen styr vardagsrutinerna

Ungdomarna i den tredje kategorin ger exempel på vardagsrutiner som anpassas efter träningstiderna. Det innebär att träningarna tar så pass mycket tid av vardagen att exempelvis det sociala livet inte får särskilt mycket utrymme jämfört med kategorin där ungdomarnas rutiner delas in i träningsdagar och träningsfria dagar. Gemensamt för de tre ungdomarna i den här kategorin är att de tränar 6–7 dagar i veckan.

Första exemplet är HB15, som tränar gymnastik tre dagar i veckan, cirkus ytterligare tre dagar i veckan och dans en dag i veckan. För informantens del är dansen hobbyn, eftersom den inte ingår i vardagsrutinerna. Det här betyder att ungdomen har program 7 dagar i veckan, utgående från en tolkning där en aktivitet äger rum per dag.

Hen beskriver sina vardagsrutiner så här:

I: Men hur sku du säga så där att en vanlig dag ser ut för dig?

HB15: *Ja vaknar 7. Stiger upp och sätter mig färdigt ti skolan, sen så går ja ti tågstationen. Tar tåget ti skolan. Tar bussen ti skolan. E i skolan. Sen far ja hem snabbt och äta. Och sen så, springer ja ti träningarna. Och sen så e ja på träningarna, ända ti 8. I tre timmar, från 5-8. Och sen så kommer ja hem. Och däremellan hinner ja ju göra läxor i nå skede. Så att, de e nog så en vanligt dag ser ut kan man säga.*

I: Och när lägger du dig?

HB15: *Nå de beror också helt på att, t.ex. igår så lade ja mig klockan 9 för att ja va helt jättetrött men, vissa dagar har ja gått halv 12 eller 12-tiden för ja vet int, ja får int alls sömn och så e ja ba vaken. Men de beror helt på dagen men, oftast där 10-11 tiden. Någå sånt. Kanske lite för sent men, nåja.*

Informanten beskriver att hen vaknar kl. 7, stiger upp och gör sig färdig till skolan. Efter att ha varit i skolan beskriver hen sig skynda hem för att äta, och springer efter det till träningarna. Det tyder på att tiden är knapp, eller att det från träningens håll krävs att man kommer i tid. Hen nämner att läxorna görs vid tillfälle under dagen, vilket tyder på att skolan också är ett element som ungdomen aktivt satsar på. Informanten berättar vidare att hen oftast lägger sig 22–23-tiden, men hen bedömer också att hen eventuellt sover för lite.

I vardagsschemat ser rutinerna ut så här:

Vardagsschema nr. 5: Exempel 1 i kategorin träningen styr vardagsrutinerna.

HB15: Gymnastik 3 ggr/v., cirkus 3 ggr/v., dans 1 gg/v.	
Tid	Aktivitet
kl. 07.00	Vaknar
	I skolan
kl. 17-20	Träningar
	Kommer hem
kl. 22.30	Går och sova

Informanten beskriver ett striktare vardagsschema jämfört med ungdomarna i kategorin träningsdag och träningsfri-dag. Tiderna som ungdomen nämner är fler än i de tidigare kategorierna. Tiden för kompisarna blir knapp, eller nämns i alla fall inte specifikt i schemat. Ungdomen nämner också när hen lägger sig, vilket tyder på att sömn värdesätts i vardagen.

I: Och när du säger att du nu vill koncentrera... (—) Så va handlar de om?

HB15: Alltså ja, alltså ja sku vilja nu, kanske i framtiden göra nånting me cirkus. Och de sku ju, de hjälper jättemycke om ja fokuserar då också på gymnastiken. För dom båda liksom ger ti varandra jättemycket så, om ja fokuserar på nåndera så hjälper de den ena.

Hen berättar att träningen upprätthåller en framtidsdröm att kunna bli något inom sin hobby. Citatet ovan beskriver också hur ungdomen aktivt väljer att träna mera och olika grenar som utvecklar varandra för att maximera sin egen prestation. Det förekommer även i andra intervjuer att de unga är oroliga över att ångra sig ifall de t.ex. avslutar en hobby. De fortsätter för att upprätthålla möjligheterna inför framtiden. Det här kan leda till att man fortsätter att lägga mycket tid på en hobby även om man inte trivs med den.

Följande exempel inom den här kategorin är en ungdom som spelar fotboll “varje dag”, d.v.s. 7 dagar i veckan. I den här intervjun går de inte djupare in på vardagsrutiner i samma uppsättning som i de andra, men rutinerna kommer fram ändå genom en diskussion kring dygnsrytmen.

Hen beskriver sina vardagsrutiner enligt följande vardagsschema:

Vardagsschema nr. 6: Exempel 2 i kategorin träningen styr vardagsrutinerna.

HB20: Fotboll 7 ggr/v.	
Tid	Aktivitet
kl. 7.30	Vaknar
	I skolan
	Hem, vilar
	Träning
kl. 23 senast	Sova

Ungdomen nämner att hen vilar efter skolan för att orka med träningarna under kvällen, och nämner även att hen förväntas sova mer än hen gör, även om den här mängden sömn räcker enligt den unga själv. Till skillnad från det förra exemplet i samma kategori nämner den här

informanten inte lika många specifika tider, men talar ändå om tid som en bristvara. Hen pratar om att orka göra andra saker än att träna, vilket kan tolkas som att även om sömnen är tillräcklig finns någon form av konstant trötthet hos ungdomen. Även i det här schemat är den sociala delen bortlämnad, men informanten säger vid ett tillfälle:

I: (...) du tycker att du har tillräckligt me vänner?

HB20: *Jå, int. De e egentligen helt bra tycker ja att ja int har så jättemycke mera, för sen om ja e, när ja int har så mycke tid å va me dom så, om ja sku ha jättemycke kompisar så sku ja int hinna vara heller me alla. Så de e helt bra att man kan liksom vara me några.*

Hen upplever sig alltså inte ha för få kompisar, men upplever ändå kanske ett dåligt samvete över att inte hinna vara så mycket med kompisarna som hen upplever att man borde vara. Kompisarna kan således bli "en börda" snarare än en avkopplande fritidssyssla. Det här citatet belyser olika förväntningar som sätts på den unga i vardagen, nämligen att orka vara tillgänglig, social och sportig samtidigt som man ska hänga med i skolan.

Det sista exemplet inom den här kategorin är HB19, som tävlingssimmar 6–7 ggr/vecka. Hen beskriver sina vardagsrutiner enligt följande:

I: Hur har liksom en vanlig skoldag, en vanlig veckodag, hur ser de ut, hur har de sett ut för dig?

HB19: *Nu så e de så att ja vaknar på moronen. Och så tar ja bussen ti skolan, min skolväg har alltid vari lång. (---) Men ja slipper rakt me en buss så den tar sådär 40-50 minuter. (---) Min normala skoldag e från, halv 9 till 3. Och sen så, (---) tre dagar, så går ja rakt ti träningarna, så att ja har träningsakerna med. De e liksom roligare för mig, för då slipper ja egentligen tidigare hem. Eller de e int liksom tidigt så att ja sku ännu efter de ha [tid?], men de ändå liksom sådär att ja ändå, hemma före åtta. Och då hinner ja ännu göra läxorna hemma och så. Då går ja hem och så äter ja, ser på TV och går och sova. Men sen så två gånger i veckan så hinner ja via hemmet. Och då går ja hem. Och sen går ja ti träningarna och sen, kommer ja igen hem. Men då blir de liksom sent, att då har ja int på kvällen tid. Men då hade ja där emellan tid. Men ja gillar mera dom dagarna då ja går rakt från skolan. För sen, när man går via hemmet så blir man kanske lite slö och sen, sen sku man vilja stanna hemma. Och då e de lite svårare att få liksom, och starta igen.*

Som framkommer i citatet delar alltså den här ungdomen upp sin vardag enligt två olika scheman, beroende på vilken tid träningen är under dagen. Därför har det här vardagsschemat tre kolumner för att belysa hur ungdomen strukturerar sin vardag på olika sätt.

Vardagsschema nr. 7: Exempel 3 i kategorin träningen styr vardagsrutinerna.

HB19: Tävlings-simmar 6–7 ggr/v.		
Tid	Aktivitet 3 dagar i veckan	Aktivitet 2 dagar i veckan
40-50 min.	Buss till skolan	Buss till skolan
kl. 08.30-15.00	I skolan	I skolan
	Träningar	Hemma
Före kl. 20.00	Hemma	Träningar
Efter kl 20.00	Gör läxor, äter, ser på TV	Hemma
	Går och sova	Går och sova

Den här informanten använder mycket tider då hen beskriver sina vardagsrutiner, vilket tyder på vikten av strukturer för att hinna med allting i vardagen. Även i det här schemat är den sociala aspekten frånvarande, vilket är någonting som den här ungdomen också ser som en del av problematiken i att träna 6–7 ggr/v. Hen beskriver problematiken såhär:

HB19: Fast ja int har haft tid för vänner så ja har ju jättemycket vänner där [på hobbyn]. Men de e, men de känns bara nu att nu när ja ska börja på gymnasiet, så behöver ja mera tid för skolarbete. För när man har så mycket träningar så e de också svårt att hålla skolan i skick. Eller ja har nog liksom klara av de helt bra, men ren nu på högstadiet har de vari svårt. Så gymnasiet, sen e de ännu svårare så... Vill ja ha mera tid för skolan. Annars också så känns de att nu liksom. Nu har ja liksom gjort mitt. Att nu ska ja liksom, nu ska ja, ha lite tid för mig själv också. Så de här, ja ska antagligen nu sluta. Men ja har ännu också sådär att, de kommer nog bli jättesvårt att säkert första året så kommer ja ha sådär att ja kanske vill till och med tillbaka. Men ändå int. För att de e så 50/50 att ja vill ha de där livet, att sport e de enda liksom, skola och sport. De e va mina dagar går ut på, och veckosluten så tävlar jag. (---) de som e svårast e att de känns som att ja ger upp, för att de känns som att ja sku kunna ännu bli nåt. Så egentligen vill ja ha de livet, men sen vill ja också ha de livet att ja liksom int behöver ha mina dagar. Att ja går ti skolan, och så efter skolan så har ja inget planerat och då kan ja egentligen göra va ja vill. Så ja vill också ha de.

Citatet belyser pejlandet mellan skola, träning och kompisar samt återhämtningen i vardagen. Informanten säger att hen inte haft tid för att vara med kompisar efter skolan eftersom hen alltid måste antingen gå till träningen eller exempelvis äta för att senare orka med träningen. Hen förklarar att det är svårt att få skolan att gå ihop med mycket träning, även om hen upplever sig hittills ha klarat det bra. Hen överväger dock att sluta sin träning, i och med att hen behöver mera tid för skolan de kommande åren. Informanten upplever också sig ha uppnått allt som hen kan i träningen, och ser det som en orsak till att avsluta, men känner sig samtidigt besviken över att ge upp möjligheten för en karriär inom grenen. Ungdomen säger

att hen både vill ha det strukturerade vardagslivet hen haft hittills, men längtar samtidigt efter att få göra vad hen vill efter skolan. Ur ett kosmopolitiskt perspektiv belyser det här citatet hur ungdomen befinner sig mellan olika dyader, och aktivt väljer vad hen ska lägga sin energi på i vardagen, samtidigt som hen önskar att det funnits mera tid för fritid och kompisar.

Exemplen inom kategorin träningen styr vardagsrutinerna beskriver tre ungdomars vardag. Gemensamt för dem är att tiden är en bristvara och träningen tar tid från att vara med kompisarna. Dessutom är de alla tre noga med att hinna med skola och läsläsning. De nämner alla att sova som en del av vardagsrutinerna, vilket tyder på att sömn är viktigt för dem. Två av ungdomarna tror att de sover för lite. Ungdomarna i den här kategorin är således lyhörda för hur de upplever att andra ser på deras liv, vilket också kan påverka vardagsrutinernas uppsättning och prioriteringar.

5.1.4. Träning som hobby

Träning som hobby belyser ett exempel där träningen är en hobby i den bemärkelsen att den inte nämns i vardagsrutinerna. Träningen är inte i fokus i samma utsträckning som i de tidigare kategorierna. Den här informanten går på gym 3 ggr/vecka, och beskriver sina vardagsrutiner så här:

I: Nå hurudan e din vanliga dag? Va brukar du göra?

***HB26:** Nå ja går ti skolan, sen brukar ja va me kompisar, å kanske fa ti nå café eller nånting å sen hem tillbaka.*

I: (---) Har du någå hobbyer som, eller någå som du tycker om att göra på fritiden?

HB26: Nå, typ att fa ti gym. Och, ja. Å va me kompisar å sånt.

I: Va e de som du tycker mest om gym?

***HB26:** Nå ja tycker om när de e så där, de int nå såndär hobby som man hamnar liksom följa va nån, den där läraren säger å sådär. Man kan kuntoilla själv å sådär.*

Informanten berättar att hen på vardagarna är i skolan, och efter skolan är med kompisar. Hen går på gym och tycker om det eftersom det är mer självständigt jämfört med strukturerade träningar. Det kan tolkas som att hen tycker att det är skönt att träna utan att någon t.ex. kritiserar det man gör. Dock nämner hen inte gymmet i vardagsrutinerna, utan det kommer fram vid en specifik fråga angående hobbyn. Det är således oklart hur stor tidsanvändning styrketräningen egentligen har. Eventuellt går hen inte regelbundet, eller så

går hen de dagar som passar. Citatet är således ett exempel på en annan typ av vardagsrutiner där inte träningen är i fokus, även om intresse för träning finns.

Vardagsschemat ser ut enligt följande:

Vardagsschema nr. 7: Exempel i kategorin träning som hobby.

HB26: Gym 3 ggr/v.	
Tid	Aktivitet
	Går till skolan
	Är med kompisar
	Hem

Jämfört med de tidigare kategorierna är vardagsrutinerna i det här exemplet diffusa eftersom informanten inte nämner tider, utan fritidsaktiviteterna är fria och inte bundna till tidtabeller som t.ex. strukturerad träning kan innebära. Hobbyn är inte med i schemat i och med att informanten inte nämnde den i samband med beskrivningen av sin vardag. Däremot är hemmet, skolan och kompisarna med i schemat. Det är också en möjlighet att informanten inte går regelbundet på gymmet, utan upplever hobbyn som en så stark norm att hen känner sig tvungen att nämna någonting förutom kompisarna. Att umgås med kompisar på olika ställen, hemma hos eller på caféer, kommer dock fram enligt schemat som den främsta hobbyn under fritiden.

Jag upplever den här informanten som en kontrast till de andra ungdomarna i materialet. Jag tolkar den här informanten som diffus i och med att den inte har en lika strukturerad fritid som de andra ungdomarna i materialet. Det tyder på att jag också tolkar träningen som en norm, i alla fall utgående från det här materialet. Det kan dock hända att informanten kommer från en bakgrund där hen inte har samma möjligheter att träna regelbundet, alternativt att hen inte vill träna en gren i strukturerad form för att det känns bättre att kunna välja när en är med kompisar och när en tränar. Att alla ungdomarna i det här materialet är intresserade av träning betyder inte att alla finlandssvenska ungdomar tränar, och det här exemplet ger en insyn i en annan existerande form av vardagsrutiner där träningen inte är i fokus.

5.2. Kosmopolitiska dyader i den vardagliga kontexten

Kosmopolitiska element definieras i avhandlingen som dyader där unga upplever båda polerna i vardagen. De här elementen är Gemenskap–Utanförskap, Vi–De och uppfattningen av det Traditionella–det Gränslösa. Dyaderna beskriver upplevelsen av att inte vara någondera, utan snarare i många sammanhang både och, samt även upplevelsen av att befinna sig någonstans mitt emellan dessa dyader. De här dyaderna beskriver även hur ungdomarna kan förstås ur ett kosmopolitiskt perspektiv, nämligen hur ungdomarna har varierande positioner inom enskilda dyader.

5.2.1. Känslan av GEMENSKAP–UTANFÖRSKAP

Dyaden Gemenskap–Utanförskap syns i ungas vardagliga aktiviteter då de pratar om skola, hobbyn och finlandssvenskhet. Det flesta uppger att de hittar sina kompisar från skolan, även om det verkar som om t.ex. gemensamma träningar och hobbyn är faktorerna som sist och slutligen håller olika grupper samman. Speciellt de unga som tränar varje dag är de som tränar med en del av kompisgänget. De unga gör däremot också skillnad på kompisar i träningar och kompisar från skolan. En viktig faktor för en nära kompis är att man har kontakt oberoende av var man befinner sig.

En ungdom beskriver sin kompiskrets så här:

I: Mm, just de. Nå de där... sen de där sociala live. De e ju så viktigt de där me kompisar och kaverin och så där, hur e de för dig, hur sku du...?

HB20: Nå int har ja, några kompisar har ja i skolan. Eller ja har nog kompisar här i skolan men ja brukar int va så mycke me dom, för de e just sånadär som brukar ha fest varenda veckoslut eller nånting liksom, göra såna saker som ja int riktigt orkar va me. Men nog brukar ja alltid ibland vara me dom. sen har ja några kompisar också från liksom fotbollen. Såna som har spela i vårt lag. Och sen så har ja några finskspråkiga kompisar där som också liksom bor lite närmare oss.

Ungdomen beskriver att hen har kompisar i skolan, även om hen inte alltid är intresserad av att göra samma saker som de under fritiden. Vidare räknar ungdomen upp att hen har kompisar via träningen och i hemområdet. Citatet beskriver någonting som de flesta av

ungdomarna i materialet upplever, nämligen att känslan av gemenskap kommer från olika håll i vardagen; från skolan, hobbyn och gemensamma språk. Gemenskap upplevs främst i samband med kompisar.

Den främsta gemenskapskänslan verkar komma från att man går i samma skola, eftersom det är den faktor unga i materialet nämner oftast (i 6/8 intervjuer). Citatet ovan pekar dock på att skolan i sig inte ger någon känsla av gemenskap. Därför är en faktor som eventuellt ger en större känsla av gemenskap att man har motsvarande intressen. Att gemenskapskänslan är så stark i skolan leder naturligt till att känslan av utanförskap kan bli desto starkare i de sammanhang där majoriteten kommer från en annan skola än en själv.

En annan ungdom beskriver det här fenomenet enligt följande:

I: E (laget) finskspråkigt eller svenskspråkigt?

HB16: Finskspråkigt.

I: Spelar de nån roll för dig vilket språk de e?

HB16: Nå men, liksom...ibland känns de ju liksom för alla i mitt lag känner varandra när dom gått nästan alla i samma skola, eller högstadiet. Å nu e dom första liksom i samma gymnasium. De e, vi e några som e liksom... De e jag och några andra som liksom int går, int har gått alls i samma skola med nån av dom så. Ibland känns de, när dom har känt varandra liksom hela tiden å spela i samma lag hela tiden.

I: Jå. Känns de liksom att de tar bort de där motivation att fortsätta för att man int hör ti gruppen på samma sätt?

HB16: Nå kanske lite. Å sen lite om de kommer fast nå läger, så liksom, vet man int riktigt hur de ska bli när dom där andra e så stor grupp.

Informanten beskriver alltså att språket inte spelar stor roll, men skolan desto större. Hen beskriver att i laget finns främst personer från en annan skola, och hen hör till en minoritet som inte går i samma skola som de flesta andra i laget. Citatet belyser hur skolan blir en bidragande faktor för en känsla av utanförskap som påverkar trivseln för ungdomen, speciellt då det gäller längre perioder tillsammans t.ex. på läger. Hen oroar sig över hur det ska bli då hen inte upplever sig vara med i laget i samma utsträckning som det andra, i och med att hen går i en annan skola.

Citatet beskriver hur skolan är en gemensam nämnare för unga, att det kan komma att påverka trivseln också under fritiden. Båda föregående citaten beskriver hur känslan av gemenskap förflyttas, i olika konstellationer känner man gemenskap med människor på olika sätt. I och med att en viss faktor är grund för gemenskap kan samma faktor bli en grund för känsla av utanförskap, som skolan blir i exemplet.

En annan aspekt i samband med dyaden Gemenskap–Utanförskap är finlandssvenskheten. Genom finlandssvenskheten känner ungdomarna i det här materialet främst gemenskap och inte utanförskap. Finlandssvenskheten var därför svår att kategorisera. Ungdomarna i det här materialet rör sig i vardagen över språkgränserna i samband med t.ex. hobbyn eller tvåspråkighet i familjen.

Finlandssvenskheten nämns i alla intervjuer och kommer till uttryck på olika sätt för ungdomarna. För två av ungdomarna hör finlandssvenskheten till en del av identiteten, det märks i och med att de tar upp den aspekten själva i samband med att intervjuaren frågar om det är något särskilt de vill lyfta fram. De andra ungdomarna nämner svenskan mer som en språkkunskap tillsammans med t.ex. finska och engelska. I en av intervjuerna nämns finlandssvenskhet inte i sig, men hen gör jämförelser till finskspråkiga ungdomar, men den aspekten tas upp i kategorin Vi-De.

En av ungdomarna som tar upp finlandssvenska identiteten självmant säger så här:

HB22: *Ja trivs me finlandssvensk, ja tycker att, på nåt sätt så ser ja sån här stereotypi. Sterotypin e ju att liksom finnar, helt dom där supisuomalaiset så dom e liksom, int alla, men dom e ju liksom mera... De e int alla lika sådär sofistikerade å alla e int sådär kanske lika öppna som personer. Så därför tycker ja om att vara finlandssvensk. (---) Där så har ja just mött några finlandssvenskar i den där gruppen så ja märker ju genast att me dom e ja genast jättebra kaverin för de e just när vi e en sån minoritet, så vi e sån stark grupp att i princip alla känner alla på nåt sätt, så de, jättejättelätt för mig å vara me andra finlandssvenska ungdomar.*

(---)

I: *Men för dig e de int språke, de e int de att du sku ha svårt att uttrycka dig på finska eller?*

HB22: *Nej nej, de e absolut int de, för min (ena förälder) e ju från (en annan ort i Finland) å (hen) e absolut int finlandssvensk så, de e nog att. Men ja tror att (föräldern) också har lite blivit mer finlandssvensk. (---) blivit mer just sådär öppen å sådär.*

Ungdomen säger att hen trivs med att vara finlandssvensk, och beskriver en typisk stereotypi angående finsk- och svenskspråkiga. Finlandssvenskar beskrivs som öppna och sociala, medan finskspråkiga uppfattas som mindre sociala i jämförelse. Citatet beskriver ett fenomen som gör att finlandssvenskheten blir en stark grund för en gemenskapskänsla och gör det lättare att umgås och bli kompisar. Samtidigt pekar det på att det känns utmanande att umgås med finskspråkiga. Dock menar informanten att det för hens del inte beror på språket, eftersom hen bor i en tvåspråkig familj, utan specifikt på att finlandssvenskar är mer öppna än finskspråkiga.

Finlandssvenskheten bidrar för de här ungdomarna inte till en känsla av utanförskap, men det kan bero på att alla ungdomarna i det här materialet upplever sig kunna röra sig över språkgränserna. I det här materialet är det en minoritet som verkligen vill diskutera den finlandssvenska identiteten. Dock framkommer det att finlandssvenskheten skapar en form av gemenskap, som ungdomar också kan dra nytta av i sociala sammanhang. Gemenskapen med andra finlandssvenskar kan göra det lättare att umgås och lära känna varandra.

Dyaden Gemenskap–Utanförskap beskriver främst en subjektiv känsla och handlar om trivsel i olika vardagssituationer. I situationer där gemenskapskänslan är stark trivs ungdomarna bättre, men då känslan av utanförskap tar över blir trivseln sämre. Unga känner både gemenskap och utanförskap i vardagen, beroende på kontext och den aktuella gruppens kontext. Utanförskapskänslan bidrar till känslor av oro och osäkerhet, medan gemenskapskänslan t.ex. underlättar i olika sociala situationer.

5.2.2. Uppfattning om VI–DE

Dyaden Vi–De beskriver hur ungdomar positionerar sig mot andra sociala grupper i samhället. Skillnaden mellan den här dyaden och dyaden Gemenskap–Utanförskap är att känslan av gemenskap inte förstärks eller försvagas, utan man lever parallellt med varandra i samhället utan ett desto större intresse för parten som utgör De. Det förekommer däremot en tydlig gräns mot de andra i samhället. I materialet kommer det fram fyra versioner av Vi–De; när det gäller äldre i samhället och andra (finskspråkiga) unga samt unga av annat kön och i samband med människor med sociala problem. En femte aspekt beskriver avsaknaden av diskussionen kring personer med annan etnisk bakgrund, vilket var en faktor jag tänkte att skulle komma fram tydligare.

En känsla av Vi–De kommer fram särskilt när unga pratar om äldre personer i samhället. En av ungdomarna tar upp det självmant, och uttrycker fenomenet som fördomar mot unga, och att äldre blir irriterade på ungdomar då de har för mycket ljud. En annan ungdom säger ungefär samma sak:

HB19: Mest kanske börjar ja tänka på att när man går i bussen och, då kanske i bussen kan sänkhäma lite äldre gummor och gubbar så, kanske tittar lite på en när man skrattar högt me sina vänner och så. Men då tycker ja liksom att, int har ja liksom blivit liksom störd på de att ja förstår egentligen att, dom e kanske trötta och så. Men ändå, va ja tänker nu, så när ja e gammal så blir ja bara glad om ja hör att nån har jätteroligt i bussen. Att ungdomarna har roligt. Men de kan ju hända att sen tycker man helt olika. Men de känns att, vuxna liksom borde förstå för att dom har ändå själv vari ungdomar.

Informanten berättar att hon främst tänker på äldre personer i bussen, som börjar titta på de unga om de har för mycket ljud. Ungdomen själv verkar inte bry sig så mycket om det, och hen säger sig förstå att äldre personer är i ett annat livsskede än hen själv. Trots det önskar ungdomen att äldre skulle minnas tillbaka hur de var när de själva var unga, och att äldre borde förstå ungdomen bättre. Dock är det kanske utmanande för dagens ungdomar att förstå hurdan ungdom äldre personer haft och hur deras samtid sett ut då samt att deras ungdom inte motsvarar dagens samtid. Fenomenet förknippas båda gångerna som de nämns i intervjuerna ihop med kollektivtrafiken, en situation där alltså de två annars skilda grupperna möts i ett offentligt utrymme som är öppet för alla.

En annan ungdom är uppenbart mera irriterad på förhållandet mellan unga och äldre i samhället:

I: Hur känner du, att hur förhåller sig vuxna människor och myndigheter ti ungdomar?

HB17: Nå ja tycker att desto äldre dom e, desto värre, för dom tycker att vi har för lite auktoritet och sådär vet du. Att man måst respektera äldre och så där, men de ju lika mycket dom måst ju respektera oss också. (---) Desto äldre dom e, så desto mera tycker dom att vi e på ett sätt onödiga. Att vi bara förstör egentligen.

(---)

HB17: (---) de e ju int mera så där att, att desto äldre man e desto, på ett sätt, klokare och visare e man. De kan ju betyda att man e desto dummare egentligen.

Ungdomen menar att ju äldre personen är, desto värre fördomar mot yngre har de. Hen tror att äldre vill att ungdomar ska visa mera respekt mot äldre, men upplever att reglerna inte är ömsesidiga. Informanten upplever att äldre tycker att ungdomar är onödiga och bara förstör i samhället. Hen menar också att tankesättet att äldre är kloka bara för att de är gamla är föråldrat, t.ex. med tanke på digitalisering och andra förändringar i samhället.

Det här citatet beskriver en komplex problematik. Å ena sidan upplever den unga att äldre tycker att ungdomar är onödiga, samtidigt som äldre vill att unga ska respektera äldre. Om unga upplever sig bli dåligt bemötta av äldre i samhället, leder det till att unga inte ser en orsak att visa respekt åt äldre. Det kan bli en ond cirkel mellan dessa samhällsgrupper, vilket säkert också är del den av orsaken till att förhållandet mellan äldre och yngre i samhället i

vissa fall är problematiskt. Citatet beskriver hur fördomarna går åt båda hållen. I det här sammanhanget tycks det inte finnas några gränsöverskridningar, och ingendera part verkar komma emot den andra.

Uppfattningen av Vi–De kommer fram också i samband med finlandssvenska ungas möte med finskspråkiga unga. En ungdom tycker t.ex. att ställen där finskspråkiga dominerar är stökiga:

I: När du sa att där (i stadsdelen) e ett bibliotek, brukar ni använda de?

HB27: Nä. Eller när ja va liten gick ja dit jätteofta. Men nu har ja int vari där på ganska länge. Men vi brukar nog aldrig, ja har nog aldrig vari där me mina kompisar. Men, när ja har gått dit ibland, där e jättemånga finska ungdomar som e där och hänger och spelar. Där finns sånadär spel man får spela. På TV:n. Och där e jättehögljutt, brukar de vara å, int så jättrivsamt egentligen så att ja brukar nog int, där brukar ja nog int hänga på det sättet.

I: Nä. Nå finns de sånadärna inomhus, förutom hem, ditt hem eller kompisars hem, dit du sku kunna gå?

HB27: Nå (i stadsdelen) finns en sån här ungdomsgård, men ja har aldrig vari där inne och, ja tror int att där finns också, där finns mest finska människor. Eller vi vill va mest liksom, för oss själva när vi e.

Informanten beskriver att bibliotek och ungdomsgårdar inte är platser som hen besöker tillsammans med sina kompisar. Främsta orsaken som ungdomen nämner är att det beror på att där är finskspråkiga ungdomar som gör miljön mindre trivsam. Informanten nämner dock också att de helst vill vara för sig själva då de är tillsammans med kompisarna. I och för sig kan det alltså hända att de finlandssvenska ungdomarna ändå inte skulle söka sig till bibliotek eller ungdomsgårdar för att umgås, men i det här sammanhanget är de ställena redan reserverade av de finskspråkiga ungdomarna. Det här har lett till att i alla fall den här ungdomen inte besöker de här ställena, dels för att hen tycker att där är stökigt (p.g.a. de finska ungdomarna) och dels för att hen upplever att det är mer trivsamt att umgås i mera “privata” utrymmen med kompisarna.

En intressant detalj är att samma irritationsmoment dyker upp, nämligen att man upplevs högljudd och stökig. Unga tror alltså att äldre personer upplever att de är stökiga och därför är irriterande, medan unga tycker att andra finska ungdomar är irriterande eftersom de är så stökiga, vilket leder till sämre trivsel. Det här förekommer alltså när det är fråga om

främmande grupper av “de”, d.v.s. finskspråkiga och äldre som unga känner räknas inte med i de här grupperna.

Ett tredje sammanhang där dyaden Vi–De syns är i samband med diskussionen kring olika områden i Helsingfors. Då nämner två ungdomar områden som de undviker p.g.a. människorna som redan s.a.s. “reserverat” dessa utrymmen. En ungdom diskuterar ämnet såhär:

I: Va e de i (en stadsdel) som gör att de int känns så hip?

HB15: De e kanske, de e jätte, eller ja vet int kan man säga att nå ställe e spurgu. Men de e nog ganska spurgu och... dom där mänskorna som e där, e kanske int dom som man helt vill, kanske träffa. Eller, nog vill man ju träffa alla men vet du, int kanske helt vill kanske umgås me eller på de sätte.

I: Och man kanske känner man har int så mycket gemensamt med dom.

HB15: Jå, de. Och där finns mest liksom, just... för där finns ganska så här, jättebilliga bostäder. Int för att de sku vara nå fel me de, men där finns ju såna människor som vet du allt kanske int har gått helt som planerat och de har vari droger och alkoholproblem så att. Och där finns jättemycket så här fyllegubbar vid köpcentrumen. Så de e nog kanske mest därför.

Ungdomen nämner ett område i Helsingfors som hen undviker i vardagen eftersom hen upplever att personer med sociala problem gör stället otryggt och sjabbigt. Hen uttrycker det först som att hen inte vill träffa de personerna i vardagen, men ändrar sig och säger sedan att hen inte vill *umgås* med dem. Det här tyder på att personer med sociala problem är en del av vardagen i alla fall i gatubilden, d.v.s. att man inte kan undvika att träffa dem, men att hen önskar spendera så lite tid som möjligt med dem.

Hen nämner också att det i området finns bostäder för personer med sämre ekonomiska förutsättningar i och med att hen beskriver att där finns många billiga bostäder. Hen tvekar igen och säger sedan att billiga bostäder i sig inte är problemet, utan personer med olika former av missbrukarproblematik som bor i lägenheterna, och som fyller de närliggande köpcentren. Därför blir de här köpcentren en plats hen kanske annars skulle gå till i vardagen, om inte personer med sociala utmaningar redan skulle använda dem. I citatet verkar ungdomen välja sina ord noggrant, vilket tyder på att det finns en uppfattning om att respektera personer som har det sämre än en själv.

En fjärde situation där uppfattningen av Vi–De syns är då ungdomarna pratar om andra unga av annat kön. En av ungdomarna beskriver olika aktiviteter hos pojkar och flickor:

I: Tycker du de e skillnad på liksom va man gör om de e flickor me i den där åldern?

HB17: *Jå. Nog e de, att pojkar, med flickor sku man kanske int göra hälften av sakerna va man gör me pojkar.*

I: Va e de man int gör?

HB17: *Nå man, pojkar kanske... Pojkar sitter kanske inne hos nån och spelar pleikka. Sen kanske flickor int sku göra - sitta på nå café och dricka kaffe. Som ingen fattar, man kan ju lika bra koka kaffe hemma (---) Men sen om man har flickor me så då brukar man, fara kanske ti stan eller cykla omkring nånstans eller nå sån hämt. De beror på helt vem.*

I: Nåjå, så e de me många.

HB17: *Att, men nog e de ändå ganska mycke sku man int sku gör tillsammans, pojkar och flickor.*

Citatet beskriver ungdomens uppfattning om skillnader i aktiviteter hos pojkar och flickor. Hen menar att pojkar spelar konsolspel, medan flickor sitter på café. Hen tycker också att flickors aktivitet också är någonting som hen inte själv skulle välja att göra i vardagen. Å andra sidan beskriver ungdomen också mera "könsneutrala" aktiviteter, som att t.ex. cykla tillsammans eller vara på stan.

Citatet belyser en uppfattning om olika intressen hos könen, och på så vis uppstår en känsla av Vi-De, samt en uppfattning om att det andra könet inte är intresserat av det ena könets aktiviteter. Hobbyn kan således också till en viss mån tolkas som "kulturellt reserverade" på samma sätt som olika offentliga utrymmen. Eller snarare kanske hobbyn är "könsreserverade", i och med att ungdomarna också tänker att ett visst kön sysslar med en typisk hobby. Ungdomarna anser dock inte att t.ex. ett visst kön inte *får* eller att de inte är lämpade för en viss hobby p.g.a. kön, utan snarare kan pojkarna anse att flickorna inte är intresserade av samma saker. Samma aspekt kommer även fram i omvänd ordning, d.v.s. att flickor tänker på motsvarande sätt om pojkars hobbyn.

En aspekt som jag själv trott att skulle komma mera upp inom den här kategorin är relationen till personer med annan etnisk bakgrund. Men den enda gången motsvarande personer nämns är spontant i sammanhanget då en ungdom berättar om sin uppfattning om hur vuxna ser på unga:

I: Vad har du för uppfattning annars, om hur vuxna ser på ungdomar? (---)

HB20: *(---) Ja tycker att en del vuxna så tittar mer så där att, nå invandrare eller såna så, dom tror att dom e på någån sätt kriminella eller någån sånt och. Dom har int... dom litar int lika mycke på dom som på finländare.*

I: Jå.

HB20: *Jå, men att int vet ja nu riktigt va dom tittar på.*

Informanten upplever att vuxna i samhället ser på personer med annan etnisk bakgrund på ett annat sätt än på finländare i samhället; som om invandrare vore kriminella. Informanten uppfattar också att vuxna inte litar på personer med annan etnisk bakgrund. Hen tillägger att hen inte riktigt förstår varför.

Citatet tyder på att det eventuellt finns skillnader i hur unga och äldre ser på invandrare i samhället. Även avsaknaden av den här diskussionen tyder på samma sak. Det kan tolkas som att invandring och personer med annan etnisk bakgrund är en naturlig del av ungdomarnas vardag, medan det för äldre generationer ännu är ett samhällsligt fenomen som pågår och som måste bemötas på något sätt.

Utgående från de här resultaten verkar dyaden Vi–De främst förekomma i den vardagliga gatubilden, i offentliga utrymmen där olika sociala grupper oundvikligen möts. Utrymmen som kommer fram i det här materialet är kollektivtrafik, bibliotek och ungdomsgårdar samt köpcentrum. Främst verkar det handla om att olika sociala grupper har tendens att röra sig på samma ställen och det tycks vara utmanande att i vardagen bryta detta mönster. Ungdomarna uttrycker inte heller att de inte *får* vara på vissa ställen, men De-aspekten tycks ha en inverkan på hur ungdomarna väljer sina utrymmen.

5.2.3. Uppfattning om DET TRADITIONELLA–DET GRÄNSLÖSA

Den tredje kosmopolitiska dyaden som kommer fram i det här materialet är uppfattningen om det Traditionella–det Gränslösa. Dyaden kommer främst fram i samband med att de unga pratar om sina framtidsplaner. Framtiden kan också ur ett kosmopolitiskt perspektiv betraktas som ett utrymme enligt Anderson (2011), d.v.s. ett utrymme som ungdomarna föreställer sig vara på ett visst sätt och som inger olika möjligheter framom begränsningar.

Alla åtta ungdomar i materialet har svarat hur de ser på deras framtid inom fem år, men fyra av ungdomarna har dessutom uppmuntrats beskriva hur deras liv ser ut om 20 år om livet gått så som de vill just nu, respektive hur livet ser ut om det gått åt skogen för dem. Frågan är ställd som en “mirakelfråga”, vilket alltså innebär att fokus har riktats mot drömmar och föreställningar om det goda och dåliga livet. Svaren är sammanställda i

Tabell 3. Då man läser tabellen är det viktigt att komma ihåg att de svarande ungdomarna inte är i en uttalat sårbar position i samhället.

Tabell 3. Ungas framtidsplaner om fem och 20 år.

	Framtidsdrömmar 5 år framåt	Faktorer som beskriver ett gott liv, 20 år framåt	Faktorer som beskriver ett dåligt liv, 20 år framåt
HB15	Söka in till teaterhögskolan och bli skådespelare eller studera mode	<ul style="list-style-type: none"> - Bo i Paris, lägenhet i New York - Entreprenör, eget klädmärke med kontor och butiker överallt i världen - Familj; partner och barn 	<ul style="list-style-type: none"> - Bo i Malm - Vara utan utbildning - Vara utan studieplats - Inte ha pojkvän - Inte ha barn - Inte ha hund - Jobba vid H&M - Ha en sjukdom
HB17	Vill studera till ekonom och kanske starta eget företag	<ul style="list-style-type: none"> - Miljonär - Bo i Sydafrika, mest p.g.a. klimatet, men vara i Finland på sommaren - Ha ett flygplan - Oklara planer om familj 	<ul style="list-style-type: none"> - Jobba i McDonald's 24/7 - Inte ha ett hem - Inte ha vänner
HB19	Vara aupair	<ul style="list-style-type: none"> - Vara författare och kunna leva på det - Familj; partner och tre barn - Sporta - Vara frisk - Goda relationer till släkt och familj 	<ul style="list-style-type: none"> - Inte bli student - Jobba som sopbilsförare - Förlora alla nära - Vara ensam - Inte ha pengar
HB22	Vill studera antingen medicin, språk eller psykologi	<ul style="list-style-type: none"> - Familj; partner och barn - Framgångsrik karriär - Bo utomlands i Europa (tillfällig flytt) 	<ul style="list-style-type: none"> - Vara alkoholist - Inte ha ett hus - Inte ha en framtid - Ha ingenting

I första spalten i Tabell 3 på följande sida beskrivs ungdomarnas svar angående hur de tror att deras liv ser ut om fem år. I den andra spalten är tankarna om det goda livet, 20 år framåt sammanställda, och i den tredje spalten är tankarna om det dåliga livet även då 20 år framåt. Om fem år ser tre av ungdomarna att de studerar, medan en av dem vill vara aupair utomlands. Det goda livet innehåller boende både utomlands och i Finland, en framgångsrik

karriär, familj, en god hälsa och materiell lycka. Det dåliga livet präglas av sociala problem som missbruk, fattigdom och bostadslöshet, och att ha ett jobb som anses sämre i samhället samt att vara sjuk. Andra faktorer som också klassas som negativa är ensamhet och tomhet. En intressant detalj är även att två av ungdomarna är oroliga över att inte klara av studentexamen och att det i så fall speglas i livet ännu 20 år framåt.

Tabell 3 beskriver således ungas normativa tankar om det framtida livet. Enligt David Harvey (2009) tenderar livet i stadsmiljön vara starkt baserad på normer och uppfattningar om det goda livet (se kap. 3.2. i den här avhandlingen), vilket tyder på att dessa normer är de som unga ser i gatubilden. De ser variationer av det goda livet och former av det sämre livet och utvärderar således hurdana karaktäristiska drag de vill anamma och hurdana de vill undvika för att av andra tolkas höra till en viss status. Det vore intressant att studera närmare om och i så fall hur uppfattningen om det goda livet ser ut jämfört med ungdomar som bor på landsbygden. Enligt Harvey tenderar eftersträvansvärda normer som skapas i stadsmiljön även uppfattas som eftersträvansvärda på andra håll i landet.

I framtidsplanerna syns traditionella värderingar, som att bilda och upprätthålla kontakter till familj, samt en strävan efter en skälig levnadsnivå. Ungdomarna upplever att utbildning är viktigt för att nå en framgångsrik karriär (jmf. Lalander & Johansson, 2012). Dock är t.ex. ett regelbundet jobb inte lika viktigt som många andra sociala faktorer, i och med att bl.a. arbetslöshet inte finns med i listan över sämre faktorer i livet. Jobbet benämns mera som någonting självuppfyllande, någonting som man får njutning av i vardagen och ger möjlighet att uttrycka sig själv. Ett regelbundet jobb benämns således snarare som negativt utgående från Tabell 3, speciellt om det är ett jobb som traditionellt ansetts sämre i samhället som sopbilsförare och arbetare på snabbmatsrestauranger. Dessa yrken har ansetts sämre i och med uppfattningen att vem som helst, med eller utan utbildning, kan göra jobbet.

I ungas framtidsplaner förekommer även gränslösa drömmar. Ungdomarna känner sig inte begränsade av att t.ex. stanna i Finland, även om de nämner att de gärna kommer tillbaka främst för att bilda familj. De kan tänka sig att resa och bosätta sig utanför Europa. De drömmer om fint boende utomlands och boendeformen kan också indikera på hur bra det går för en i livet. Att resa utomlands under längre perioder tycks vara så vanligt att det t.o.m. kan bedömas höra till normen. Gränslöshet syns således också då det kommer till att röra sig över

internationella gränser. Det här tyder också på att ungdomarna känner att de blir emottagna i de länderna de reser till och att uppfattningen om en flytt utomlands skulle gå relativt problemfritt. Dock tolkar jag utgående från Tabell 3 att det lokala samhället fortsättningsvis är strikt strukturerat och hierarkiskt uppbyggt, även om det globala samhället uppfattas som öppet och välkomnande. Därför tycks traditionella värderingar (som t.ex. regelbundet jobb) överlag beskrivas som en faktor för ett sämre liv, medan det gränslösa (som t.ex. att inte vara bunden) är en faktor för det goda livet - samtidigt som traditionella faktorer (som t.ex. familjeskapande) finns med i uppfattningen det goda livet.

Ett exempel från Tabell 3 är HB15, som alltså drömmer om att bli en entreprenör inom mode och ha flera butiker världen över, samtidigt som hen nämner att bland det värsta som kunde hända är att hen om 20 år finner sig jobbandes på en massklädeskedja. Å ena sidan kan det tolkas som att ungdomen skulle vara besviken över att hen inte lyckats ta sig längre än så inom mode- och klädbranschen, även om jobbet är inom ramen för branschen hen är intresserad av och antagligen ett bra startläge för en längre karriär. Å andra sidan kan det också handla om att tanken att jobba upp sig i en karriär är avlägsen och att man gärna hoppar över några steg för att uppnå sina drömmar. Hur karriärsstigarna kommer att se ut i framtiden för dessa ungdomar återstår att se, men det här tankesättet kan tyda på att en förändring är i luften. Eventuellt blir entreprenörskap och jobb som man skapar själv allt vanligare.

Tabell 3 lyfter även fram vad ungdomar med sämre förutsättningar tävlar med. En av normerna i det samtida samhället är, som tidigare nämnt, att resa, vilket gör att resande blir en faktor för det goda livet. Om den unga t.ex. lever i en familj med ekonomiska utmaningar kan det vara svårt att uppfylla det här kriteriet, även om det uppfattas som eftersträvansvärt. En detalj som inte framkommer i ungas framtidsdrömmar är att jobba för att få pengar för att senare kunna resa. Det kan antingen bero på hur frågan är ställd (d.v.s. som mirakelfråga där unga uppmanas berätta sina drömmar), eller på att ungdomarna i den här tabellen inte i vardagen behöver fundera på ekonomiska frågor eftersom de har en ekonomiskt stabil familj bakom sig.

6. Sammanfattning och diskussion

I det här materialet framkommer fyra exempel på hur ungdomarna strukturerar sin vardag: 1. enligt träningsdagar och träningsfria dagar, 2. vardagsrutinerna regleras av föräldrarna, 3. rutinerna regleras av träningstiden och 4. träningen nämns som en hobby. Ur resultaten framkommer en skillnad i ungas definitioner på träning och hobby, där träningen är strukturerad och innehåller mera plikter jämfört med hobbyn. Hobbyn ses av ungdomarna som någonting fritt som de har möjlighet att välja själva. Överlag kretsar ungas vardagsrutiner kring fyra återkommande element: hemmet, skolan, fritid (som innehåller hobbyn och socialt liv) och träning, vilket motsvarar de element Merikivi et.al (2016) kommit fram till i sin studie. Merikivi et.al (2016) går dock djupare in på innehållet i dessa element.

Vardagsrutinerna styrs således av träningar, föräldrar och normer och ungas vardag verkar vara låst kring dessa element. Unga verkar röra sig ganska långt på samma områden, med samma människor och avviker inte ofta från sina rutiner. Å andra sidan har de eventuellt inte heller tid att utforska nya rutiner eftersom deras vardag verkar vara hektisk. Vid en närmare titt på de återkommande faktorerna i vardagsrutinerna verkar hemmet representera ett ställe där man återhämtar sig och gör läxor. Skolan å sin tur representerar någonting man måste göra, även om ungdomarna i det här materialet verkar trivas bra där. Träningen representerar också regler och strukturer, även om det är frivilligt jämfört med t.ex. skolan. Däremot har ungdomarna ofta hållit på så länge med sin träning att den utgör en viktig del av identiteten. Träningen representerar även framtiden och drömmen om att bli någonting stort. Fritiden å sin sida representerar den egna tiden. Beroende på hur mycket man tränar så har man en viss mängd fritid. För de som tränar mycket är fritiden tid för vila och återhämtning, medan andra som tränar mindre använder fritiden som motvikt för träningen, de är sociala och gör saker de vill göra.

Resultaten av vardagsrutinerna tyder således på att ju mer man tränar, desto mindre blir tiden för det sociala livet. Sociala livet prioriteras således under skola och träning för de ungdomarna som tränar 6–7 dagar i veckan. För de andra ungdomarna, som tränar färre dagar i veckan, utgör umgänge med kompisar en större del av vardagen och det sociala livet konkurrerar i sin tur med tränings- och hemmatiden. Ungdomarna som tränar 6–7 dagar i veckan uttrycker å andra sidan att de gärna skulle ha mera tid för att vara med kompisarna.

Samma ungdomar tenderar också uppleva att olika hälsofaktorer som sömn och mat är viktiga, jämfört med ungdomar som tränar mindre. Ungdomarna som tränar 6–7 gånger i veckan nämner också särskild tid för läsläsning, vilket inte de andra ungdomarna gör. Ungdomar som tränar mera verkar således ha mer strikta och strukturerade vardagsrutiner för att hinna med allting.

I vardagssituationerna identifieras också tre kosmopolitiska dyader; känslan av Gemenskap–Utanförskap, uppfattning om Vi–De och uppfattning om det Traditionella–det Gränslösa. De kosmopolitiska dyaderna beskriver att ungdomarna upplever båda polerna i vardagen och också pendlar mellan dessa poler, vilket stöder tanken på att vardagen är mer komplex än rutiner. vardagens olika aspekter påverkar ungdomarnas val och sätt att agera. Vardagen påverkas även av andra aspekter som kommer fram genom det kosmopolitiska perspektivet. Bilden nedan presenterar dyaderna som identifierats i det här materialet.

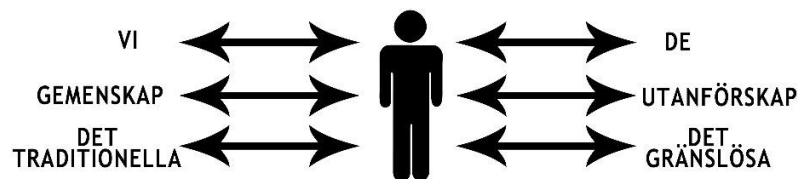

Bild 1. Unga pendlar mellan kosmopolitiska dyader.

Bilden ovan illustrerar även hur den unga befinner sig mellan dessa olika dyader och även pendlar mellan dyaderna. Det innebär att ungdomen inte statiskt definierar sig själv i en viss position, utan att positionen varierar beroende på t.ex. miljö, situation, kompisar, eller andra utomstående faktorer i vardagen. Dyaderna påverkar således den unga i vardagen, men ungdomen har också att en möjlighet att röra sig mellan dessa poler.

Dyaden Gemenskap–Utanförskap hänvisar främst till en form av trivsel i olika vardagssituationer. Vardagssituationer där känslan av gemenskap framkommer är oftast tillsammans med kompisar. Faktorer är gemensamma intressen och att man går i samma skola (jmf. Pekkarinen & Myllyniemi, 2017). Känslan av utanförskap syns i situationer då den unga är i minoritet, t.ex. i träningar där de flesta andra går i en annan, gemensam skola.

Skolan är således en grundläggande nämnare för gemenskap, även om det faktum att man går i samma skola inte bidrar till att man har samma intressen. Också finlandssvenskheten bidrar till en känsla av gemenskap i mötet med andra finlandssvenska ungdomar, även om finskspråkiga ungdomar ofta är en naturlig del av vardagen (jmf. Vincze & Joyce, 2018).

Dyaden Vi-De förekommer ofta på vardagliga, offentliga platser där olika sociala grupper möter varandra. Ungdomarna uttrycker en uppfattning om Vi-De då de möter (främmande) äldre personer t.ex. i kollektivtrafiken och då de möter (främmande) finskspråkiga i offentliga utrymmen samt i diskussionen om olika stadsdelar i Helsingfors. Uppfattningen av Vi-De förekommer också då pojkar pratar om flickor och vice versa. Dyaden verkar leda till att ungdomarna undviker vissa offentliga utrymmen, så som bibliotek och köpcentrum som är kulturellt reserverade av andra (jmf. Harinen et.al., 2012), med undantag för kollektivtrafiken som många av ungdomarna använder i vardagen för att ta sig från ett ställe till annat. Dock verkar det som om finlandssvenska ungdomar inte har en specifik plats som de reserverat för sig själva på ett motsvarande sätt. Hobbyn kan också ses som "kulturellt reserverade", eller snarare "könsreserverade" i och med att ungdomarna tänker att ett visst kön sysslar med en typisk hobby, även om de samtidigt anser att kön inte har någon större betydelse i aktiviteter.

En aspekt som jag trodde skulle vara synligare är personer med annat etniskt ursprung, men den aspekten lyser med sin frånvaro. Det här tyder på att unga inte öppet bedömer människor utgående från nationellt ursprung (jmf. Wrede-Jäntti et.al., 2018). Armila et.al. (2018) beskriver hur unga möter samhällseliga förändringar i vardagen och därför har den här samhällseliga förändringen blivit en del av ungas vardag. Men att unga inte öppet nämner olika sociala kategorier i samhället betyder inte att kategoriseringen ändå inte sker (Hyvärinen et.al., 2014). Unga anses vara öppna för förändringar i och med att de lever i ett föränderligt samhälle, men å andra sidan är de i vardagen väldigt låsta av sina rutiner. Det kan handla om en norm som tyder på att det inte mera är okej att döma människor enligt nationellt ursprung, vilket i så fall skulle stämma överens med Becks (2005; 2006) tankar om att det behövs nya sätt att beskriva samhället än via kulturella aspekter.

Uppfattningen om det Traditionella-det Gränslösa identifieras utgående från ungdomarnas framtidsplaner. Ur ett traditionellt perspektiv vill ungdomarna bilda familj och upplever att

utbildning är viktigt för karriären samt att strävan efter ett gott liv är befintlig. Ungdomar värdesätter traditionella faktorer, vilket är en aspekt som även Lalander & Johansson (2012) nämner. Ur framtidstabellen framkommer en traditionell syn på hierarkier på arbetsmarknaden och i samhället överlag. Det finns fortsättningsvis jobb som anses sämre än andra och uppfattningen om personer med sociala utmaningar är konservativ. Det gränslösa representeras av ungas önskan och möjlighet att röra sig över internationella gränser samt av karriärsrelaterade drömmar som inte påverkas av realistiskt tänkande. Ungdomarnas tankar om framtiden påverkar de val och ageranden som görs i vardagen. Exempelvis tränar unga för att upprätthålla möjligheten att bli någonting stort och de satsar på skolan för bra betyg inför en bra framtid.

För att knyta ihop resultaten kan även framtidsaspekten betraktas som en dyad till vardagsrutinerna. Framtiden karaktäriseras av det föränderliga och moderna, medan vardagen är det automatiska och vanliga. Båda behövs och finns i ungdomarnas vardagliga liv (jmf. t.ex. Gidden & Sutton, 2013). Å andra sidan samverkar dessa poler med varandra i och med att unga i vardagen gör val i hopp om en god framtid. De erfarenheter ungdomarna är med om i vardagen påverkar i sin tur deras tankar om det liv de vill ha i framtiden.

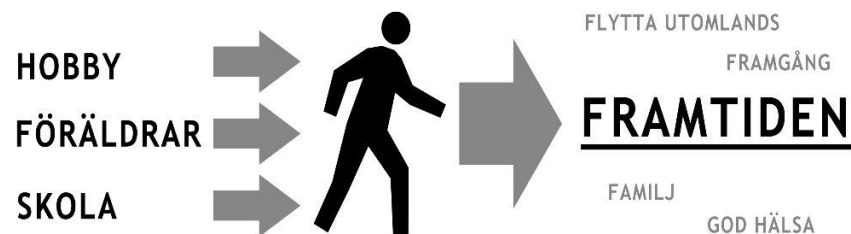

Bild 2. Kosmopolitiska dyaden Vardagsrutiner–det Föränderliga

Bilden ovan illustrerar dyaden Vardagsrutiner–det Föränderliga. Vardagen beskrivs i den första forskningsfrågan och beskriver låsta rutiner och utrymmen i vardagen. Det föränderliga beskrivs av den andra forskningsfrågan av det kosmopolitiska perspektivet. Trots att vardagen är låst, rutinartad och förutsägbar är det som händer i det vardagliga livet föränderligt, varierande och oförutsägbart. Ungdomarna pendlar mellan rutiner och frihet,

det syns främst då de jämför träningen med sin fritid. Dyaden illustrerar den komplexa vardagen, som inte bara består av återkommande aktiviteter och rutiner, utan också påverkas av en föränderlig samtid.

7. Avslutande reflektioner

Syftet med föreliggande avhandling var att studera hur finlandssvenska ungas vardag ser ut ur ett holistiskt perspektiv. Att studera ungas vardag ur ett holistiskt perspektiv är nödvändigt för att öka förståelsen kring den kontext unga lever i. För att komma åt ett holistiskt perspektiv på vardagen tillämpas ett kosmopolitiskt perspektiv. Det kosmopolitiska perspektivet definieras främst som ett karaktäristiskt drag i det samtida samhället, som innebär att upplevelser av att vara “både och” istället för “antingen eller” (Beck 2006; 2005). Temat kring ungas vardag är aktuellt både i samhällsdebatten och inom socialt arbete, och även speciellt med tanke på det förebyggande sociala arbetet.

Forskningsfrågorna var:

1. Hurdana vardagsrutiner har finlandssvenska ungdomar i Helsingfors?
2. Hur kan ungdomarnas vardag förstås ur ett kosmopolitiskt perspektiv?

Avhandlingen är materialstyrd, vilket innebär att forskningsfrågorna formats utgående från ett färdigt material som jag ansökt om från Nuorisotutkimusseura. Materialet har samlats in i samband med forskningsprojektet De unga i tiden. Materialet består av 8 intervjuer med finlandssvenska ungdomar som vid intervjutillfället var 15–16 år gamla. Vid läsningen och tolkningen av resultaten är det viktigt att komma ihåg att alla ungdomarna i det här materialet råkat vara intresserade av träning, de bor Helsingfors och det är fråga om unga som inte är i en uttalat sårbar position i samhället. Resultaten kan således se annorlunda ut om en motsvarande analys gjordes på ett annat material.

Resultaten i samband med den första forskningsfrågan tyder på att ungdomarnas vardagsrutiner kretsar kring hemmet, skolan, träning och fritid. I analysen av vardagsrutinerna har jag byggt upp vardagsscheman för att systematiskt studera hur de ungas vardagsrutiner ser ut. I fritiden ingår hobbyn och socialt umgänge (jmf. Merikivi et.al.,

2016). Beroende på hur ofta man tränar, har man olika mängd fritid. Resultaten tyder på att ju mera ungdomar tränar, desto mindre tid finns det för socialt umgänge. Det här kommer fram speciellt då det är fråga om unga som tränar 6-7 dagar i veckan. Ungdomar som tränar 6-7 dagar i veckan lägger mera vikt vid sömn och mat, samt nämner särskild tid för läxläsning, jämfört med de ungdomarna som tränade färre gånger i veckan.

På ett ytligt plan stämmer resultaten överens med vad t.ex. Merikivi et.al. (2016) kommit fram till, ur bemärkelsen att samma element vardagen finns med. Föreliggande avhandling går dock djupare in på hur rutinerna i vardagen samspelar med varandra och hur de olika elementen prioriteras över varandra. Resultaten i samband med den första forskningsfrågan är att den sociala tiden får ge efter för t.ex. träningstid och skolarbeten. Resultatet är inte så överraskande, men kommer tydligt fram i det här materialet. Om man vill fortsätta studera vardagsrutiner kunde det vara intressant att se hur prioriteringarna gäller och ser annorlunda ut för unga som inte har träning som hobby.

Resultaten i samband med den andra forskningsfrågan definierar tre kosmopolitiska dyader i de ungas vardagskontext. Dyaderna är benämnda känslan av Gemenskap–Utanförskap, uppfattningen av Vi–De och uppfattningen av det Traditionella–det Gränslösa, och beskriver olika konfliktfyllda situationer i ungas vardag. Ungdomarna har alltså erfarenheter av att vara mitt emellan dessa dyader i vardagen, vilket påverkar deras val och ageranden. Exempelvis minskar känslan av utanförskap trivseln på träningen, medan gemenskapskänslan underlättar i olika sociala sammanhang. Det kosmopolitiska perspektivet öppnar upp för att ungdomarna inte statistiskt befinner sig på samma plats mellan dessa dyader, utan positionen varierar beroende på situationen. På så vis pendlar ungdomarna mellan olika uppfattningar i vardagen.

Unga benämner bl.a. andra finskspråkiga unga och främmande äldre personer i samhället som "de" enligt det kosmopolitiska perspektivet. Uppfattningen av Vi–De kom främst fram i vardagliga utrymmen där olika sociala grupper oundvikligen möts, som exempelvis i kollektivtrafiken. Utrymmet i kollektivtrafiken kan enligt Anderson (2011) teori beskrivas som ett kosmopolitiskt utrymme i och med att det är öppet för alla sociala grupper. Till skillnad från vad Anderson beskriver verkar dessa utrymmen dock inte lika problemfria ur de ungas perspektiv. Exempelvis i kollektivtrafiken upplever unga att äldre personer ser ner på de unga och uppfattar dem som irriterande, vilket skapar konfliktfyllda situationer.

Uppfattningen av Vi-De verkar överlag minska chansen för unga att vara på ställen som är "kulturellt reserverade" av andra sociala grupper. De här utrymmen är t.ex. bibliotek och ungdomsgårdar. Även Harinen et.al. (2012) lyfter upp det här fenomenet då det kommer till grupper där personerna hör till etniska minoriteter i samhället. Samma fenomen verkar också till viss mån finnas då de finlandssvenska ungdomarna kommer till utrymmen där finskspråkiga ungdomar håller till. Ungdomarna i det här materialet kan således tolkas som lyhörda för uppfattningen av Vi-De och även om unga inte medvetet reflekterar över fenomenet i vardagen verkar dyaden påverka hur ungdomarna rör sig och väljer sina utrymmen.

Den sista dyaden, uppfattningen av det Traditionella-det Gränslösa, kommer fram främst i de ungas drömmar om framtiden. I framtidsdrömmarna finns traditionella element, så som familj och karriär, samtidigt som drömmarna inte är begränsade av realistiskt tänkande. Som 15-16-åring är det i och för sig roligt att man kan drömma stort, men drömmarna handlar inte enbart om traditionella faktorer utan även om att flytta utomlands och att ha väldigt framgångsrika karriärer. Att unga är mer mobila än tidigare är inte heller ett nytt resultat (se t.ex. Lalander & Johansson 2012), men det överraskade mig att drömmarna var såpass gränslösa som de framkommer i det här materialet. På ett generellt plan verkar alltså ungdomarna vara låsta i det lokala samhället i sina vardagsrutiner, men de är ändå öppna för nya situationer och människor i alla fall på en global nivå. Resultaten i samband med den andra forskningsfrågan tyder på att unga är med om en del ambivalenta situationer som är beskrivande för det kosmopolitiska samhället, vilket Beck (2005; 2006) även lyfter fram i och med det kosmopolitiska perspektivet.

Den mest omfattande dyaden som framkommer i den här avhandlingen som ett sammanfattande resultat, är dyaden Vardagsrutiner-det Föränderliga. Den här dyaden beskriver en samtid där både det strukturerade och strikta lever parallellt med nya sätt att tänka i samhället och det okända inför vad som händer i framtiden. Nya sätt att tänka och uppfattningen om att man inte kan förutse framtiden har kanske främst uppstått p.g.a. de senaste samhällsliga förändringarna som exempelvis globalisering och digitalisering. Ungdomarna i det här materialet pratar inte själva om t.ex. digitalisering, utan de lever parallellt med det digitala medan äldre generationer fortfarande ser det som en process.

Ungdomarna i materialet pendlar aktivt mellan vardagsrutinerna och den föränderliga samtiden (se bild 2, s. 57). Med tanke på framtida forskning vore det intressant att fortsätta med kosmopolitiska perspektiv inom socialvetenskap. Det vore också intressant att göra en motsvarande analys på material som representerar unga med andra fritidsintressen än träning. Det vore också intressant att diskutera kosmopolitiska dyader med ungdomarna, och således få fram om de unga själva upplever att de pendlar mellan olika poler i vardagen. Ett annat förslag för framtida forskning är att tillämpa ett kosmopolitiskt perspektiv på vuxna och eventuellt jämföra dem med ungdomarna. Genom det kosmopolitiska perspektivet öppnas nya perspektiv på det mänskliga livet, och de nya perspektiven kan vara till nytta för socialvetenskaplig forskning.

Jag upplever att materialet svarade iallafall på den första forskningsfrågan. Materialet utspelade sig i motsvarande kontext, vilket gjorde det möjligt att studera ungs vardagsrutiner och få en inblick i hur de ungas vardag ser ut i en övergripande kontext. Om materialet svarar på den andra forskningsfrågan är svårare att säga, och eventuellt läser jag in för mycket i analysen som inte finns i ungas vardag på riktigt. Dock upplever jag att det kosmopolitiska perspektivet belyst de ungas vardag på en djupare nivå, vilket också öppnar upp för en holistisk syn på vardagen och nya sätt att betrakta den kontext unga lever i. Kosmopolitism var ett nytt koncept för mig och det har varit utmanande att bilda en uppfattning om vad begreppet egentligen innebär. Dock var det intressant att studera ett för mig nytt fenomen, även om det varit en lättare väg att välja någon annan teoretisk utgångspunkt. Ett alternativ för mig hade varit att fokusera ännu mera på de tränande ungdomarna, men samhällsaspekten intresserade mig mera. För framtida forskning i temat vardagsrutiner vore det vara intressant att gå djupare in på hur hemmet prioriteras i vardagen eftersom den här avhandlingen inte gick djupare in på den aspekten. Dock behandlar ungdomsbarometern från 2015 ett motsvarande tema, men igen i så fall med finlandssvenska ungdomar som målgrupp. En jämförande studie vore också intressant.

I avhandlingen definieras unga som tolkare av samtiden (jmf. Lalander & Johansson, 2012, 25). Det innebär att det genom diskussioner med unga fås en bild av hur samhället ser ut idag, samt vilka krav, förväntningar och normer råder i vardagen. Ungdomarna beskriver samhället som hektiskt, med många olika aktiviteter och förpliktelser, varvade med fritid som består av

hobbyn och tid med kompisar, eller någonting annat de väljer att göra. Speciellt för en del av ungdomarna är kraven höga att prestera bra redan i ett tidigt skede av livet för att inte gå miste om chansen att bli någonting stort i framtiden. Ungdomarna har höga krav på sig själva att uppnå olika mål samtidigt som man strävar efter en frihet där man får göra vad man vill.

Jag upplever det som problematiskt att den allmänna uppfattningen i samhället är att det krävs seriösa satsningar redan i ett tidigt skede av livet för att bli bra på någonting. Det leder till att uppfattningen om vad det innebär att vara *bra* blir allt snävare och därmed svår att uppnå. I och för sig kan det handla om att de fysiska tillgångarna avtar vid något skede av livet, men det känns ändå absurt att träningen i 15–16-års ålder ska ta upp så mycket tid som det gör för vissa av ungdomarna i det här materialet. Framförallt eftersom sociala livet ur ett traditionellt perspektiv utgör en viktig del av ungdomslivet (Lalander & Johansson, 2012). Enligt vad ungdomarna säger i det här materialet blir det sociala livet lidande för de ungdomar som tränar 6-7 ggr/v. Det här tyder på att drömmarna i samtiden kanske utgör en viktigare del av ungas vardag än tidigare, och uppfattningen om att vara bland de bästa uppfattas som ett eftersträvansvärt mål. Det här kan vara ett resultat av att ungas har många möjligheter för framtiden eftersom de inte är bundna av tidigare traditionella yrkesbanor (Hengst, 2005).

Ur ungdomarnas perspektiv karaktäriseras således samtiden också av uppfattningen av brist på tid. Det verkar som att de är oroliga över att gå miste om chanserna att bli “någonting” och “någon” och därför håller de fast vid sina vardagsrutiner. Men livet är inte för kort för att hinna ta det lugnt och unga behöver kanske stöd i att inse att det är eftersträvansvärt att utgå ifrån att de ännu har mycket tid kvar att åstadkomma saker och uppfylla sina drömmar. Å andra sidan är det inte heller fruktbart att tänka att livet sker senare i vuxenlivet. Unga lever också här och nu, samtidigt som de ständigt strävar mot framtiden.

Med tanke på socialt arbete ger den här avhandlingen en inblick i hur komplex ungas vardag är genom att lyfta fram även andra aspekter än vardagliga aktiviteter och utrymmen, vilket ungdomsforskning överlag fokuserat på. Det förebyggande sociala arbetet ska i princip också inkludera unga som inte är i en uttalat sårbar position i samhället och det kan vara bra att reflektera kring problematiska element i aktiva ungdomars vardag. Trots att de är aktiva, till synes välmående unga så kan det samtidigt finnas brister i exempelvis det sociala livet. Inom socialt arbete är det viktigt att se på ungas vardag ur ett holistiskt perspektiv, för att få en

bredare förståelse för vad som händer i ungas vardag i relation till hur samhället ser ut. Det betyder att man även i det sociala arbetet med unga, där man ofta satsar på fritid, kunde tänka på andra aspekter än aktiviteter. Man kunde t.ex. fokusera på att göra vardagen trivsamt och diskutera möjliga motpoler i vardagen samt göra ungdomar medvetna om hur de påverkas av allting runt omkring – utan att göra dem till offer för olika stimuli vilket traditionella perspektiv på unga tenderat göra.

Det kosmopolitiska perspektivet inom socialt arbete öppnar upp för nya, bredare uppfattningar om det sociala livet i dagens värld. Inom socialt arbete bör man också reflektera kring olika konfliktfyllda situationer som ungdomar är med om i vardagen. Vardagen är fylld av val och situationer där ungdomar positionerar sig i relation till andra faktorer. Då det är fråga om unga som är i behov av intensivare stödåtgärder kan den här avhandlingen ge en inblick i hurdana faktorer som utmärker ett gott liv. Dock upplever jag att standarden för det goda livet är hög även då det kommer till ungdomar som inte är i en uttalat sårbar position i samhället. Förväntningarna på livet kan sätta en stor press på ungdomarna. Inom socialt arbete är det också eftersträvansvärt att vara uppdaterad med ungas uppfattningar om det goda livet för att få en uppfattning om vad ungdomar med sociala utmaningar jämför sig med. Men det handlar inte bara om att sämre bemedlade ungdomar ska ha rätt att uppnå samma saker som de andra, utan det handlar kanske snarare om att sänka standarden och uppfattningarna om det goda livet i allmänhet i samhället, samt att öka förståelsen för att människor har olika förutsättningar att leva sina liv. Det behöver inte automatiskt betyda att ett liv är sämre än ett annat, bara för att man inte gör samma saker.

Källförteckning

- Alsu hail, Faris & Högnabba, Stina (2015) *Nuorten terveys- ja hyvinvointierot Helsingin suurpiirien välillä. Kouluterveyskyselyn tarkastelu paikkatietomenetelmin*. Helsingfors stad.
- Anderson, Elijah (2011) *The Cosmopolitan Canopy. Race and Civility in Everyday Life*. W.W. Norton & Company.
- Armila, Päivi & Rannikko, Anni & Sotkasiira, Tiina (2018) Invading Formal Education by Non-Formal Anti-Racist Campaigning. I Aminkeng A. Alemanji (red.) *Antiracism Education in and out of Schools*. Palgrave Macmillan US.
- Arvidsson, Alf (2001) *Etnologi. Perspektiv och forskningsfält*. Studentlitteratur.
- Beck, Ulrich (2005) *Den kosmopolitiska blicken. Eller: Krig är fred*. Daidalos.
- Beck, Ulrich (2006) *The Cosmopolitan Vision*. Polity.
- Beck, Ulrich & Sznaider, Natan (2010) Unpacking cosmopolitanism for the social sciences: a research agenda. *The British Journal of Sociology* 2010. 381–403.
- Borgström Maria & Goldstein-Kyaga Katrin (2006) *Gränsöverskridande identiteter i globaliseringens tid. Ungdomar, migration och kampen för fred*. Södertörns högskola.
- Byman, Reijo & Korhonen, Tiina & Sintonen, Sara & Vesterinen, Olli & Kynäslahti, Heikki (2017) Nuorten käsitykset digitalisaation tärkeydestä. I Pekkarinen, Elina & Mylliniemi, Sami (red.) *Opin polut ja pientareet*. Nuorisobarometri 2017. 149–160.
- Christiansen, Pia & Prout, Alan (2002) Working with ethical symmetry in social research with children. *Childhood* 2002, Vol.9(4), pp.477–497.
- Delanty, Gerard (2006) *The cosmopolitan imagination: critical cosmopolitanism and social theory*. The British Journal of Sociology.
- Delanty, Gerard (2009) *The cosmopolitan imagination: The Renewal of Critical Social Theory*. Cambridge.
- Eriksen, Thomas Hylland (2000) *Små platser – stora frågor: En introduktion till socialantropologi*. Nya Doxa.
- Eskola, Jari & Suoranta, Juha (1998) *Johdatus laadulliseen tutkimukseen*. 6e upplagan. Vastapaino, Tammerfors.

Forskningsetiska delegationen (2012). *God vetenskaplig praxis och handläggning av misstankar om avvikelser från den i Finland.*

Länk: <https://www.tenk.fi/sv/god-vetenskaplig-praxis> - Hämtad 8.1.2019.

Garsten, Christina & Sundman, Kerstin (2003) *Moderna människor. Antropologiska perspektiv på samtiden.* Liber.

Giddens Anthony & Sutton Philip, W. (2013) *Sociologi.* Upplaga 5:1. Svensk översättning Lisa Sjösten. Studentlitteratur.

Isenberg, Bo (2011) *Samtidhermeneutik. Sociologiska optioner, predikament, realiteter.* Sociologisk årbok 2011(1-2), 49-80.

Johansson, Thomas (2007) Anthony Giddens och det senmoderna. I Månson, Per (red.) *Moderna samhällsteorier. Traditioner, riktningar, teoretiker.* 7e upplagan. 415–447. Nordstedts akademiska förlag.

Haikkola, Lotta (2012) *Monipaikkainen nuoruus. Toinen sukupolvi, transnationaalisuus ja identiteetit.* Doktorsavhandling, Helsingfors universitet.

Harinen, Päivi Marjatta & Honkasalo, Marja Veronika & Ronkainen, Jussi Kasper & Suurpää, Leena Elisa (2012) *Multiculturalism and young people's leisure spaces in Finland: perspectives of multicultural youth, Leisure Studies, 31:2, 177–191,* DOI: 10.1080/02614367.2011.576427

Harvey, David (2009) *Social Justice and the City.* University of Georgia Press.

Hengst, Heinz (2005) Complex Interconnections: the Global and the Local in Children's Minds and Everyday Worlds. I Qvortrup, Jens (red.) *Studies in Modern Childhood: Society, Agency, Cultures.* Basingstoke & London: Palgrave Macmillan, 21–38.

Hyvärinen, Reetta & Riitaoja, Anna-Leena & Särkelä, Elina (2014) Peruskoulu samuuden, erilaisuuden ja toiseuden kokemuksien tilana. I Gissler, Mika & Kekkonen, Marjatta & Känkänen, Päivi & Muranen, Päivi & Wrede-Jäntti, Matilda (2014) *Nuoruus toisin sanoen. Nuorten elinolot. Vuosikirja 2014.* THL. 63–72.

Kaunonen, Leena (2014) *Cosmopolitanism and Transnationalism: Visions Ethics and Practices.* Collegium.

Korpela Mari (2014) Growing up Cosmopolitan? Children of Western Lifestyle Migrants in Goa, India. I Kaunonen, Leena (2014) *Cosmopolitanism and Transnationalism: Visions, Ethics and Practices*. Collegium.

Lag om grundläggande utbildning 628/1998. Finlex. Länk:
<https://www.finlex.fi/sv/laki/ajantasa/1998/19980628> - Hämtad 10.1.2019.

Laine, Sofia (2012) *Young Actors in Transnational Agoras. Multi-Sited Ethnography of Cosmopolitan Micropolitical Orientations*. Doktorsavhandling, Helsingfors universitet.

Lalander, Philip. & Johansson, Thomas. (2012) *Ungdomsgrupper i teori och praktik*. Fjärde upplagan. Studentlitteratur.

Lancefield, David & Vaughan, Robert & Boxshall, Richard (2015) *When Megatrends Collide. How to prepare for the Inevitable interactions between global forces and stay ahead of the competition*. Strategy+business. Issue 78. PwC.

Liikkanen, Mirja. (2009) *Suomalainen vapaa-aika. Arjen ilot ja valinnat*. Gaudeamus.

Lundby, Erika (2011) *Hur handlar unga? En studie om ungas konsumtion 2011*. Konsumentverket

Myllyniemi, Sami (2015) *Arjen jäljillä*. Nuorisobarometri 2015. Nuorisotutkimusverkosto.

Myllyniemi, Sami (2016) *Katse tulevaisuudessa*. Nuorisobarometri 2016. Nuorisotutkimusverkosto.

Merikivi, Jani & Myllyniemi Sami & Salasuo, Mikko (2016) *Media hanskassa. Lasten ja nuorten vapaa-aikatutkimus 2016 mediasta ja liikunnasta*. Nuorisotutkimusverkosto.

Nuorisotutkimusseura / Ungdomsforskningsällskapet. Länk:
<https://www.nuorisotutkimusseura.fi/hankkeet/nuoret-ajassa> – Hämtad 7.1.2019

Pekkarinen, Elina & Myllyniemi, Sami (2017) *Opin polut ja pientareet*. Nuorisobarometri 2017. Nuorisotutkimusverkosto.

Peltola, Marja & Moisio, Jenni (2017) *Ääniä ja äänettömyyttä. Katsastus lasten ja nuorten palvelukokemuksia koskevaan tietoon*. Nuorisotutkimusverkosto.

Ponto, Heli (2017) *Young people´s everyday lives in the city: living and experiencing daily places*. Helsingfors universitet.

Qvortrup, Jens (red.) *Studies in Modern Childhood: Society, Agency, Cultures*. Basingstoke & London: Palgrave Macmillan, 21–38.

Rinne, Kati (2016) *Omat jalat kantaa. Helsinkiläisnuorten kokemuksia hyvinvoinnista*. Helsingin kaupunki.

Ristikari, Tiina & Törmäkangas, Liisa & Lappi, Aino & Haapakorva, Pasi & Kiilakoski, Tomi & Merikukka, Marko & Hautakoski, Ari & Pekkarinen, Elina & Gissler, Mika. (2016) *Suomi nuorten kasvu ympäristönä. 25 vuoden seuranta vuonna 1987 Suomessa syntyneistä nuorista aikuisista*. Nuorisotutkimusverkosto.

Språkklag 423/2003. Finlex. Länk: <https://www.finlex.fi/sv/laki/ajantasa/2003/20030423> - Hämtad 10.1.2019.

Statistik om Helsingfors (2017). Helsingfors stad. Länk: https://www.hel.fi/hel2/tietokeskus/julkaisut/pdf/18_01_02_tilastollinen_vuosikirja2017.pdf – Hämtad 7.1.2019

Stenberg-Sirén, Jenny & Vincze, László (2018) *Den svenskspråkiga ungdomsbarometern: Språk och internet*. Tankesmedjan Magma.

Suomen Lukiolaisten Liitto (2018). Finlands Gymnasist förbund. Länk: <http://lukio.fi/lukiolaiset-heittakaa-pelastusrengas-lukiolaiset-hukkuvat-stressiin/> (Hämtad 16.12.2018)

Suomen virallinen tilasto (SVT): Väestön tieto- ja viestintätekniikan käyttö [verkkojulkaisu]. ISSN=2341-8699. 2016. Helsinki: Tilastokeskus [viitattu: 21.5.2018]. Länk: http://www.stat.fi/til/sutivi/2016/sutivi_2016_2016-12-09_tie_001_fi.html

Svenska Yle 2018:

<https://svenska.yle.fi/artikel/2018/11/10/allt-yngre-idrottare-drabbas-av-belastningsskador-tranarna-maste-lyssna-mera-pa> - Hämtad 16.11.2018

<https://svenska.yle.fi/artikel/2018/11/12/finlands-gymnasistforbund-eleverna-ar-stressade-och-drunknar-i-skolarbete> - Hämtad 16.11.2018

Tuomi, Jouni & Sarajarvi, Anneli (2009) *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi*. Kustannusosakeyhtiö Tammi

Pekkarinen, Elina & Myllyniemi, Sami (2017) *Opin polut ja pientareet*. Nuorisobarometri 2017.

Roudometof, Victor (2012) Cosmopolitanism and empirical social research. Some methodological issues if an emerging reserach agenda. In Delanty, Gerard (ed.) *Routledge Handbook of Cosmopolitanism Studies*. 115–126. Routledge.

Viilo, Tanja (2017) “Kaikilla pitäisi olla tasavertaiset mahdollisuudet”. *Helsingiläisnuorten kokemuksia hyvinvoinnista*. Työpaperi. Helsingin kaupunki. Tietokeskus.

Vincze, László & Joyce, Nick (2018) *Online Contact, Face-to-Face Contact, and Multilingualism: Young Swedish-Speaking Finns Develop Trilingual Identities*. *Communication Studies*, 69:1, 85–102, DOI: 10.1080/10510974.2017.1413410

Weinbaum, Cortney & Girven, Richard & Oberholtzer, Jenny. (2016) *The Millennial Generation: Implications for the Intelligence and Policy Communities*. National Defense Research Institute (U.S.)

Werbner, Pnina (2008) *Anthropology and the New Cosmopolitanism*. Berg.

Woodward, Ian & Skrbis, Zlatko (2012) Performing cosmopolitanism. In Delanty, Gerard (red.) *Routledge Handbook of Cosmopolitanism Studies*. 127–137. Routledge.

Wrede-Jäntti, Matilda & Kepsu, Kaisa & Markelin, Lia (2018) *Den svenskspråkiga ungdomsbarometern 2018*. Magma akademin.